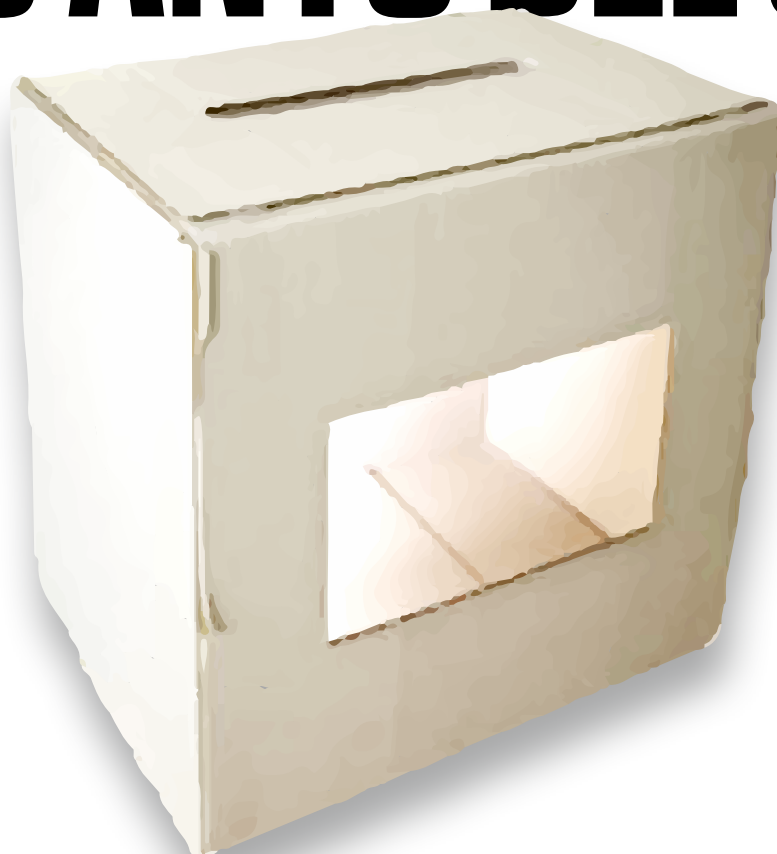

- ⊕ **Festivals:** Trovam a Castelló
- ⊕ **Cultura popular:** Trobada de bèsties de foc a Muro
- ⊕ **Gastronomia:** Festa de la Ratafia a Santa Coloma de Farners

L'ARAVOT

Les claus que determinaran el resultat de les eleccions de diumenge

CINC ANYS DEL 9-N

VICENT
PARTAL

director@vilaweb.cat

UN DIA DE LLIBERTAT, UN DIA DE DESOBEDIÈNCIA

Avui es faran centenars d'actes arreu del Principat i Mallorca arran de la convocatòria feta pel Tsunami Democràtic per a desobeir la Junta Electoral espanyola (JEC). Seran actes de desobediència explícita a l'autoritat electoral espanyola però, sobretot, seran –són– actes de llibertat.

I una demostració més que l'estat ha perdut el control del país. S'espera que desenes de milers de persones, potser centenars de milers, participen en una sèrie d'activitats clarament marcades per la cultura, en totes les seues expressions, i pel debat públic i obert, plural. El desafiament, en aquest sentit, és difícil d'entomar per part de l'estat.

En primer lloc, perquè la Junta Electoral és una institució que ha demostrat sobradament la seua arbitrarietat, i això l'afebleix. L'excepcionalitat amb què deixen votar els policies espanyols desplaçats a Catalunya és un darrer exemple, de fa només unes hores. I els seus posicionaments anteriors la deixen en una situació difícil. El 2004, just després

dels atemptats de Madrid, el PSOE va promoure una mobilització contra el PP que va acabar portant José Luis Rodríguez Zapatero a la Moncloa. Recordareu que es van convocar manifestacions a la porta de les seus del PP. La JEC, sempre a les ordres del govern de torn, les va decretar contràries a la llei i va posar els fets en mans de la fiscalia. Passades les eleccions i amb els socialistes ja al poder, el fiscal en cap de Madrid d'aleshores, Manuel Moix, va decidir d'arxivar les denúncies tot afirmant que no hi havia hagut 'pressió sobre els electors'. Ho heu llegit bé. El fiscal va dir que milers de persones manifestant-se davant les seus del PP no era cap pressió electoral. De manera que ja em direu com expliquen ara que llegir poesia o fer música sí que ho siguen.

La decisió de fer aquests actes i de fer-los de manera multitudinària no qüestiona pas aquesta llei o aquella altra sinó l'existència mateixa de l'estat espanyol i la seua autoritat sobre Catalunya

El 2011, la cosa encara va ser pitjor, perquè davant la convocatòria d'una manifestació del 15-M contra Rajoy, la JEC es va dividir, amb cinc vots a favor de prohibir-la, quatre en contra i una abstenció. La manifestació va ser prohibida, però es va permetre que s'ocupessin les places, en un precedent que avui també hauria de pesar.

—
Sobretot i especialment perquè, tal com passa tantes vegades amb la peculiar democràcia espanyola, la llei no diu res de res. La LOREG, que regula el procés electoral, no parla en cap moment de la famosa 'jornada de reflexió', i pel que fa a les prohibicions només diu, en l'article 53, que no es pot difondre propaganda electoral ni fer actes de campanya –diu actes de campanya– a partir de divendres a la nit. Res més. Les extralimitacions que hem vist posteriorment no es basen en la legislació aplicable sinó en conceptes i decisions polítiques, com passa tan sovint. Per cert, que en molts països democràtics aquestes limitacions són molt qüestionades o acotades –per exemple, als països anglosaxons, la prohibició de fer campanya es limita a fer-la a la porta dels col·legis electorals.

Tant hi fa, però. Els arguments que ens portarien a discutir el formalisme anacrònic de la jornada de reflexió són sobre la taula i són contundents, però cal ser conscients que la decisió de fer aquests actes i de fer-los de manera multitudinària no qüestiona pas aquesta llei o aquella altra sinó l'existència mateixa de l'estat espanyol i la seua autoritat sobre Catalunya. I aquesta és la importància real de la diada de llibertat i desobediència que es fa avui, i que obrirà un període, més enllà de les eleccions de diumenge, que tindrà un gran impacte en el procés d'independència de Catalunya i encara més en el procés de descomposició de l'estat espanyol. Dos processos que cada dia que passa comencen a caminar més i més en paral·lel.

—
PS. Jo participaré en dos actes, aquest dissabte, a Barcelona. A les 11.30, a l'Escola Oficial d'Idiomes de l'avinguda de la Riera de Cassoles, prendré part en un debat sobre el passat i el present de la repressió a Catalunya. I a les 17.15, participaré en un altre debat al parc de la Guineueta de Nou Barris sobre el paper dels mitjans de comunicació en la repressió. I ens veurem després a la plaça de Catalunya, és clar. ■

EL MEU TROS DEL MUR DE BERLÍN

MERCÈ IBARZ

FOTOGRAFIA: MERCÈ IBARZ

Comprava un bocí de la història d'un paio que treia partit d'un esdeveniment sense bessons que continuava ressonant en les festes de la unificació

Fa dies que no sé on para però durant anys el vaig tenir a mà en un dels prestatges de les llibreries de casa, al costat d'altres records de viatges. Era, és, un tros fals del Mur de Berlín, n'era i en sóc ben conscient. No recordo quant en vaig pagar, perquè no el vaig agafar pas entre les restes d'aquella nit: no hi era, no hi vaig anar fa trenta anys, hi vaig anar l'any següent, quan hi va haver la unificació. Llavors continuava la venda de trossets del mur que havia començat pocs dies després de la gran enfonsada, els turistes de la història se'ls enduien a pleret. També jo mateixa, al cap d'un any: un trosset decorat amb colors grafiters, no faltaria sinó. Com podia anar a Berlín i no tornar a casa sense un tros del mur tombat pels ciutadans de l'est, per persones, no pas per governs? De cap de les maneres. Tant em feia que fos fals, per a mi és el meu tros de mur. Al capdavant ets tu qui ho decideix, si t'estafen o no, i trobava que no m'estafaven, sabia que comprava a consciència un tros de la història del paio que me'l venia i treia partit d'un esdeveniment sense bessons que continuava ressonant enmig de les festes de la unificació alemanya.

Era doncs el 1990, fa gairebé trenta anys. Tampoc no recordo si hi vaig fer fotos, en aquell viatge, i ja és prou curiós que no ho recordi. Hauré de remoure els àlbums i sobretot les capses de negatius, llavors, per si algú necessita recordatori,

Com podia anar a Berlín i no tornar a casa sense un tros del mur tombat pels ciutadans de l'est, per persones, no pas per governs? De cap de les maneres

Les converses amb ells em deixarien la impressió que el mur duraria anys en els caps dels alemanys

les càmeres eren analògiques, no pas digitals. Per això la foto d'avui no és pas d'aleshores, no he tingut el temps ni la disposició de remenar i buscar entre les imatges que guardo: se'n necessita força, de temps, per a fer-ho, saps que en trobaràs moltes altres que t'ocuparan tot el dia i més d'un, de dia, hi sortirà la gent estimada que ja no hi és, et veuràs, a tu i els teus, de jove, riuràs i ploraràs i et quedaràs en blanc perquè no recordes ni on era ni amb qui hi ets. Total, que la foto d'avui no és de Berlín. És de la plaça d'Urquinaona dos dies després de la gran moguda nocturna d'aquest octubre, la vaig fer el diumenge 20. No és que tingués ganes d'agafar un tros del terra esmicolat ni res de tot això, ni tampoc ganes de fer cap altre paral·lelisme que l'estupor que pot causar la història.

Hi vaig anar amb el fotògraf Josep M. Alguersuari, de La Vanguardia. Hi havia començat a col·laborar després de tretze anys a la premsa en català, primer a l'Avui i després al Diari de Barcelona. Eren els bons temps i no vaig fer res per entrar en la plantilla, vaig preferir treballar des de fora, com a col·laboradora. Vaig convèncer el responsable del suplement dominical i ens van enviar a Berlín, viatge i despeses pagades. Primer hi vaig arribar jo, després l'Alguer. Li vaig proposar de passejar per l'antic Berlín est, no sabia ben bé què podríem fer. M'havia costat trobar interlocutors, no parlo alemany i a l'est pocs parlaven ni espanyol ni francès ni anglès, les llengües que podia fer servir. Uns coneguts del Berlín occidental m'ho van resoldre: parlar amb hispanistes. Les converses amb ells em deixarien la impressió que el mur duraria anys en els caps dels alemanys. No volien fotos, o sigui que havíem de trobar les imatges del reportatge al carrer. I les hi vam trobar, i tant. La foto de portada del dominical va ser un cotxe Lada que un grup estava destrossant a consciència. Ja tinc la foto, va fer l'Alguer. El Lada era l'utilitari de fabricació soviètica que tothom feia servir a la RDA, diguem que era el seu sis-cents. Un

Més records del viatge: els berlinesos occidentals que m'acollien de tant en tant n'estaven farts. De mi també, de les meves preguntes

Potser també va perdre, aquella família, qui sap què se n'ha fet al cap de trenta anys. I, com deia el meu amfitrió occidental, si perds mereixes l'oblit

ritual. La confiança que en tindrien un de fabricació alemanya en un tres i no res. El sacrifici de l'auto.

Més records del viatge: els berlinesos occidentals que m'acollien de tant en tant n'estaven farts. De mi també, de les meves preguntes. No volien parlar de cap de les maneres del Mur, ni quan hi era ni quan va deixar de ser-hi. Eren trotskistes. No volien saber res de res tampoc de la RDA, ni abans ni ara. No ho comprenia pas. Un vespre em van dir una cosa que he recordat sovint: els deia que no entenia com havien renunciat a recordar i fins commemorar tantes coses que havien passat a les dues bandes més properes del mur, que separaven, i no em semblava cap casualitat, els centres històrics, el prussià que va quedar a l'est i el d'entreguerres que va quedar a l'oest. Com ara els llegats de Rosa Luxemburg i els espartaquistes. Perquè van perdre, em va dir el mosso que duia la veu cantant en aquell pis de l'afable Berlín occidental. Vaig quedar muda.

En tornar a casa, amb el meu tros de mur fals a la bossa, vaig escriure el reportatge i **una altra crònica** sobre el futur urbà i capitalí de Berlín, que encara no estava decidit. Després vaig anar a la Laie a comprar uns quants llibres que havia promès a l'hispanista que m'havia atès tan bé, ell i la seva família, que m'havien interrogat a fons sobre si podrien mantenir els serveis socials, les guarderies, les formes de treball i tantes altres qüestions del món occidental que desconeixien però que ja s'ensumaven que potser deixarien de tenir. Vaig fer el paquet i el vaig enviar a l'adreça de l'hispanista. No l'hi devia arribar, de segur que m'hauria escrit agraint la tramesa. Vés a saber on van anar a parar, els llibres.

Potser també va perdre, aquella família, qui sap què se n'ha fet al cap de trenta anys. I, com deia el meu amfitrió occidental, si perds mereixes l'oblit. ■■

UN POBLE O DOS?

JORGE CAGIAO

Manifestació unitària de resposta a la sentència
contra el procés. ALBERT SALAMÉ

«El pas que ha fet el nacionalisme català cap a l'autodeterminació és, per a un poble o una nació, per al procés de nacionalització que els projecta, l'últim pas i el més important de tots»

Aquests darrers dies, hi ha hagut controvèrsia i una mica de debat arran de les declaracions de diversos dirigents polítics espanyols sobre l'existència de dos pobles diferents a Catalunya, contradient així el conegut lema 'un sol poble'. A aquestes declaracions, hi ha reaccionat Xavier Domènech amb un article que m'ha semblat que se situava més en una perspectiva política i voluntarista (la d'aquella persona que vol que vegem la realitat com ella vol que sigui) que no pas en una de realment analítica i explicativa de la qüestió.

És (o hi ha a) Catalunya un poble o nació o dos?

Permeteu-me començar dient que tenim, a parer meu, un problema greu de comprensió del que implica un context en què es desenvolupen en competició en un mateix territori dos processos de construcció nacional, amb els respectius nacionalismes i projectant les respectives nacions o pobles. En el nostre cas, seria el poble català (objecte de preocupació del nacionalisme català) i el poble espanyol (objecte de preocupació per al nacionalisme espanyol).

En aquests processos imbricats de construcció nacional, a imatge i semblança de les nines russes, un d'ells (el català, en el nostre cas) es desenvolupa en el marc (al canell gran)

Permeteu-me començar dient que tenim, a parer meu, un problema greu de comprensió del que implica un context en què es desenvolupen en competició en un mateix territori dos processos de construcció nacional

Tenim una salut i un suport que disten molt dels que tenen els pobles que sí que són plenament amos de si mateixos

de l'altre (l'espanyol). No són processos que corren paral·lels, doncs, com si fossin en el mateix pla o fossin simètrics, sinó que discorren en una relació constant de dominant a dominat. Aquesta situació, en què de manera molt natural els ciutadans impactats per ambdós processos de nacionalització podran desenvolupar afectes i lleialtats duals (d'intensitat amb tot diferents) és la raó principal que fa que puguin percebre que la nació dominada (a efectes de considerar-la poble en el sentit ple de la paraula) està menys dominada que no ho està en realitat, i tenim una salut i un suport que disten molt dels que tenen els pobles que sí que són plenament amos de si mateixos.

Per entendre-ho millor, potser pot ser útil abandonar un moment aquest complex context de nacions imbricades en el qual, com deia, sembla que tenim dificultats per a fer una bona lectura de la realitat, i provar de fer-nos la mateixa pregunta però en un context més clar. Crec que això ens hauria de permetre de veure que la nostra percepció de la qüestió nacional es troba en aquest context de nacions imbricades contaminat per la relació o lògica de dominació, una lògica a la qual pot interessar, sigui dit de passada, que la vegem amb ulls potser més miops.

Pensem en França. França és una nació, o un poble. Crec que això ho discutiran molt pocs, com a mínim, si acceptem per un moment deixar de banda matisos importants sobre la seva composició plural interna. Fem un esforç i provem d'imaginar ara una situació en què es planteja a França la seva annexió a Alemanya com un Land més. Compte, no es tracta d'una unificació de tots dos pobles, sinó directament del lliurament de la sobirania francesa al poble alemany. Preguntem ara si algú consideraria amb un mínim de serietat que en aquest debat intern francès sobre l'annexió a Alemanya la posició favorable a l'annexió fos aquella que millor defensés el caràcter nacional o de poble de França. Sincerament, no crec que això pogués passar. La posició que defensaria amb coherència la dignitat

Durant molts anys, l'acció del nacionalisme català va trobar amplis consensos al voltant de temes vertebradors per al catalanisme com la llengua i l'autogovern

Més enllà de l'autodeterminació, ja només hi ha la llibertat i la responsabilitat d'organitzar-se com millor els sembli

i plenitud del poble francès com a poble amo de si mateix seria, sens dubte, la que optés en aquest cas per la seva independència, rebutjant de renunciar a continuar essent un estat independent. Algú dubta què decidiria el poble francès? Algú pensa seriosament que hi hauria un percentatge mínimament important de ciutadans que acceptarien de posar-se sota la tutela del poble alemany i *in fine* potser acabar convertint-se en aquest altre poble?

L'exemple és pura ciència-ficció, és clar. Però espero que hagi deixat clara la qüestió que m'interessa de subratllar. Tornem a Catalunya.

Durant molts anys, l'acció del nacionalisme català va trobar amplis consensos al voltant de temes vertebradors per al catalanisme com la llengua i l'autogovern. Recordem el suport parlamentari a l'estatut. Certament, aquesta situació podia fer la impressió que a Catalunya hi havia políticament una nació clarament dominant (la catalana) i una altra força minoritària (l'espanyola). Això no ha ajudat a veure la situació amb prou claredat aquests darrers anys. Recordem que, fins no fa gaire, el PSC podia ser explicat com a part del nacionalisme català, sense que això resultés xocant. Qui ho diria, això, avui (fora de la caverna espanyolista)?

Que els instruments amb què s'havia analitzat i explicat el context català anterior al procés potser ja no eren pertinents (pensem, per exemple, en el concepte 'catalanisme') per donar compte de la situació (diferent) que va venir després es va veure quan el nacionalisme català va fer el salt d'aquests consensos forjats en l'autonomisme (no oblidem que aquest és el sistema creat pel nacionalisme d'estat) a la reivindicació del dret de decidir, que, com ha pogut dir amb tanta gràcia com bona vista Xacobe Bastida, no era sinó la reivindicació del dret d'autodeterminació però 'amb un bon assessor d'imatge'.

El pas que ha fet el nacionalisme català cap a l'autodeterminació és, per a un poble o una nació, per al procés de nacionalització que els projecta, l'últim pas i el més important de tots. Més enllà, ja només hi ha la llibertat i la responsabilitat d'organitzar-se com millor els sembli. I per això, aquest pas és el millor metre per a mesurar la voluntat de ser poble o nació d'una comunitat humana territorialitzada. Molt més pertinent, en qualsevol cas, que qüestions aïllades com la llengua i l'autogovern, perquè amb la independència el poble decideix poder decidir sobre absolutament tot allò que l'afecta, i no únicament sobre allò que un altre poble (l'espanyol, en el nostre cas) ha decidit que pot gestionar de manera 'autònoma'.

Doncs bé, què ens ha permès de veure la demanda d'autodeterminació promocionada pel nacionalisme català? Tots hem pogut apreciar com l'ampli consens sobre la llengua i l'autogovern es desfeia ràpidament, quedant en evidència un

Per què això que sembla tan evident en un poble com el francès, l'alemany o qualsevol altre poble o nació en el sentit polític ple de la paraula (això és, la seva capacitat absoluta d'autoorganització, que no tenen, per exemple ni el País Basc ni Catalunya) ens resulta més difícil de percebre en aquest context de nacions imbricades?

conflicte polític en què s'enfrontaven dos blocs de mida similar, l'independentista i el no independentista. Tornem a França, algú pensa que...? Algú pensa que un poble pot estar dividit sobre una qüestió tan important per al seu futur polític com a poble i continuar reivindicant que és un sol poble com si res?

Per què això que sembla tan evident en un poble com el francès, l'alemany o qualsevol altre poble o nació en el sentit polític ple de la paraula (això és, la seva capacitat absoluta d'autoorganització, que no tenen, per exemple ni el País Basc ni Catalunya) ens resulta més difícil de percebre en aquest context de nacions imbricades? És una qüestió sobre la qual hauríem de reflexionar més, perquè és molt probable (no cal ser un deixeble dels mestres de la sospita per a formular aquesta hipòtesi) que la nina gran ens estigui fent veure coses que no són. I no oblidem Billig, qui ens recordava que els nacionalismes dominants aconseguixen que no vegem coses que són presents, davant el nostre nas, en el nostre dia a dia. I si també fos cert en sentit contrari i veiéssim coses (com ara miratges) que el sistema dominant vol que vegem i de la manera com vol que les veiem?

Permeteu-me que acabi dient que, tot i que això que he comentat sigui discutible (i si ho és, millor), crec que aquells que més dubtin del meu raonament haurien de reconèixer, com a mínim, que al nostre món hi ha pobles o nacions plens (amb aquesta capacitat d'autoorganització completa de la qual us parlava) que són els que anomenem comunament pobles o nacions. Això hauria de ser raó suficient per a marcar, com a mínim, la deguda diferència amb aquells altres pobles o nacions en els quals una part de la població pot aspirar a ser algun dia un poble o una nació plena, considerant l'altra part com a poble o nació plena. Això sembla que passa a Catalunya, on una meitat de catalans es percep com a poble català, o nació catalana, a tots els efectes, mentre que una altra meitat es percep com a poble català, o nació catalana, només a uns pocs efectes, i en canvi, com a nació espanyola o poble espanyol (ple) a tots els efectes restants. Els més importants, és clar. 📺

HAWAII, AL

GRUP D'ESTUDI DE LLENGÜES AMENAÇADES (GELA)

«El cas del hawaïà, que ha aconseguit interrompre la tendència accentuada cap a l'extinció de la llengua, és un exemple a tenir en compte de revitalització lingüística»

A mitjan anys vuitanta el grup Mecano va llançar dins el seu àlbum *Ya viene el sol* (1984) la cançó 'Hawaii-Bombay', que es va fer ràpidament popular. La lletra jugava amb el tòpic del Hawaii paradisiàc i s'hi sentia una afirmació, amb sospir inclòs: '¡Cuando podré ir a Hawaii, ay!'. Hawaii i Bombai, sentenciava la cançó, 'son de lo que no hay' (encara que temo que Bombai hi era més per la rima que per la consideració de paradís que en poguessin tenir els músics).

Hawaii ha estat per a molts un enfilall de tòpics certament paradisiàcs: les platges cristal·lines, els collarets de flors, les danses *hula*, la música dels ukuleles, el *poke*, especialitat gastronòmica local, la pràctica del surf. Molts adults vam descobrir Hawaii també en els llibres de text de geografia física, a propòsit dels volcans característics de l'arxipèlag. Els paisatges de Hawaii han estat coneguts, també, per les sèries *Hawai 5.0*, *Magnum*, o, més recentment, per pel·lícules o sèries com *Parc Juràssic*, *Jurassic World* o *Lost*. Al moment d'acabar-se *Lost*, un home nascut a Honolulu, jove, negre i amb empena, Barack Obama, esdevenia president dels EUA.

La visió idíl·lica de Hawaii, amb tot, amaga una altra cara de les illes, devastades pel turisme, la construcció i l'especulació. Màrius Serra novel·lava aquest antiparadís a *Res no és perfecte a Hawaii* (2016). La llengua hawaiana (en l'autoglotònim: 'ōlelo Hawai'i) és també fins a cert punt a l'altra cara de Hawaii. En l'*Atlas UNESCO de les llengües del món en perill*, aquesta organització internacional inclou el hawaïà en la categoria de les llengües 'critically endangered' (és la categoria prèvia a la de l'extinció d'una llengua i es caracteritza perquè 'els parlants més joves són avis i gent gran, i parlen l'idioma parcialment i poc sovint').

El hawaïà és una llengua de la família austronèsica parlada a les illes de Hawaii (on actualment conviu, sobretot, amb l'anglès, i el crioll hawaïà de base anglesa). Les llengües austronèsiques s'estenen per una zona molt àmplia que va de Madagascar a l'illa de Pasqua i de Taiwan i Hawaii fins a Nova Zelanda. Aquesta família té aproximadament unes mil

La situació de la llengua hawaiana ha estat dramàtica, sobretot, des de finals del segle XIX fins a finals del segle XX

La constitució de 1978 (article 15, sobre llengües oficials) va establir que l'anglès i el hawaia serien les llengües oficials de Hawaii, però que el hawaia només s'utilitzaria en els actes i les transaccions oficials

dues-centes llengües i uns tres-cents milions de parlants. Bona part de les llengües polinèsies van arribar fa relativament poc als seus emplaçaments. Així, per exemple, Hawaii va ser colonitzat per pobladors procedents de les illes Marqueses cap al 400 dC. Segles més tard, el 1778, el capità James Cook va 'descobrir' l'arxipèlag (que va anomenar illes Sandwich) i durant el segle XIX el regne de Hawaii va registrar una progressiva penetració de població europea. A finals del segle XIX els EUA van abolir la monarquia autòctona i van decidir annexionar Hawaii, que el 1959 es va integrar als EUA com a cinquantè estat del país.

La situació de la llengua hawaiana ha estat dramàtica, sobretot, des de finals del segle XIX fins a finals del segle XX. A començaments del segle XIX els missioners havien desenvolupat una variant de l'alfabet llatí que havia permès que el hawaia s'escriuís i que tingués una presència no negligible en l'àmbit literari i periodístic. Aquest alfabet, semblant al del maori, té dos caràcters típics: l'*okina* (') o pausa glotal (permet diferenciar, per exemple, una paraula hawaiana com *mai* = 'procedent de', de *ma'i* = 'dolent') i el màcron, per marcar la llargada de les vocals llargues, anomenat *kahakō* (es pot veure, precisament, damunt la darrera vocal de la paraula).

L'any 1896 el hawaia va rebre un fort revés perquè va ser prohibit en el sistema educatiu en benefici de l'anglès, declarat l'única llengua d'instrucció en la llei 57 de la República de Hawaii: 'La llengua anglesa serà el mitjà i la base d'ensenyament a totes les escoles públiques i privades.' No respectar aquella prohibició comportava càstigs i persecució a la població local. No oblidem que a Catalunya, mentrestant, la llei Moyano d'instrucció pública prohibia expressament ensenyar el català a l'escola des de 1857. La persecució de la llengua hawaiana a l'escola va ser un cop dur per a la llengua: en va desincentivar l'ús i va fer minvar la voluntat de transmissió intergeneracional per autoodi, davant la puixança i el prestigi de l'anglès. El nombre de parlants de l'idioma es va reduir fins a la xifra aproximada d'un miler en el moment més crític.

Fins a l'any 1978 el hawaia no va ser oficial. La constitució de 1978 (article 15, sobre llengües oficials) va establir que l'anglès i el hawaia serien les llengües oficials de Hawaii, però que el hawaia només s'utilitzaria en els actes i les transaccions oficials d'acord amb les disposicions de la llei. A partir d'aquell moment d'obertura legal, el hawaia va viure una interessant experiència de revitalització amb una notable implicació popular, que s'ha estès aquestes darreres dècades. En un curiós paral·lelisme amb el cas català (salvades totes les distàncies), la cooficialitat del qual també va ser reconeguda el 1978, els moviments de revitalització van impulsar a inici dels vuitanta el moviment d'immersió lingüística a les escoles Pūnana Leo ('nius d'idioma'), pouant en l'experiència maori dels Kōhanga

Els programes d'immersió lingüística total en hawaiana es van estendre amb èxit des de l'etapa pre-escolar fins al batxillerat

Si estem disposats a penetrar la llengua hawaiana, d'altra banda, les oportunitats d'aprenentatge són arreu. Entre el lèxic hawaiana que ens ha arribat, el català té paraules com 'ukulele' o 'wiki'

Reo a Nova Zelanda. Els programes d'immersió lingüística total en hawaiana es van estendre amb èxit des de l'etapa pre-escolar fins al batxillerat. La primera escola Pūnana Leo sorgia el 1984 a Kekaha, seguida ben aviat de les de Honolulu i Hilo i de moltes més els anys posteriors. Recordem que a Catalunya la primera aplicació del programa d'immersió lingüística es dugué a terme el curs 1983-84.

El cas del hawaiana, doncs, que ha aconseguit interrompre la tendència accentuada cap a l'extinció de la llengua, és un exemple a tenir en compte de revitalització lingüística, encara que l'augment de parlants sigui quantitativament baix. La resistència és encara més encomiable pel fet que el hawaiana ha plantat cara ni més ni menys que a l'anglès, una veritable llengua lingüicida. Com indica Enrique Bernárdez (*¿Qué son las lenguas?*, 2004): 'Com han assenyalat diversos autors, entre els quals uns quants d'anglesos i nord-americans, l'anglès sembla tenir aversió que es parlin unes altres llengües als seus territoris, incomparablement més que qualsevol de les altres grans llengües internacionals.' El mateix autor fa veure que de les cent cinquanta-nou llengües indígenes dels EUA, només trenta-sis tenen més de mil parlants i que de les cent vuitanta-set llengües índies dels EUA i el Canadà, la canalla ja no n'aprèn cent quaranta-nou.

La iniciativa de revitalització del hawaiana ha estat reconeguda aquest any per l'organització no governamental Linguapax, que ha atorgat el seu premi internacional 2019 a la candidatura de Larry Kimura, un dels referents decisius en el moviment per a preservar el hawaiana i responsable de múltiples iniciatives compromeses i entusiastes que han contribuït a invertir la tendència a la reducció de parlants de l'idioma. Kimura és professor de llengua hawaiana al Ka Haka 'Ula O Ke'elikōlani (College of Hawaiian Language) de la University of Hawai'i at Hilo, president del Hawaiian Lexicon Committee (encarregat de fixar els mots nous de la llengua), ha destacat per la seva tasca de documentació de l'idioma i ha estat un dels impulsors dels programes d'immersió lingüística en hawaiana (va ser cofundador i primer president de les Pūnana Leo). Kimura ha manifestat la il·lusió que la recuperació de la llengua, un cop començada, no tingui marxa enrere: 'Quan algú comença a tornar-se a connectar amb la llengua, s'hi compromet molt intensament i no hi ha marxa enrere.' El cas hawaiana ens llega una experiència interessant de revitalització que ha merescut, doncs, un reconeixement recent en el premi de Linguapax.

Si estem disposats a penetrar la llengua hawaiana, d'altra banda, les oportunitats d'aprenentatge són arreu. Entre el lèxic hawaiana que ens ha arribat, el català té paraules com *ukulele* o *wiki* (*wiki-wiki* vol dir 'ràpid' en hawaiana; d'aquí el nom de la Viquipèdia), recollides totes dues pel Cercaterm. També resulten familiars, associades a la iconografia paradisiàca, paraules com *hula* (dansa típica, acompanyada de cançons;

També a través de l'anglès, alguns termes com ara els que es relacionen amb la vulcanologia hawaiana han esdevingut formes de designació internacional

No sabem si Hawaii serà un dia independent. De la independència i la lluita dels hawaians, amb tot, en depèn segurament que pugui continuar sent un paradís

el Cercaterm conté *hula-hoop*: 'joc que consisteix a fer girar entorn de la cintura, per moviment de rotació, un cercol de plàstic', indicant que és una marca registrada), *aloha* ('hola' i 'adeu' i altres sentits com el de 'amor', 'compassió', 'afecte'), *lei* ('garlanda de flors de cortesia'). També a través de l'anglès, alguns termes com ara els que es relacionen amb la vulcanologia hawaiana han esdevingut formes de designació internacionals. Pensem, per exemple, en la lava anomenada *pahoehoe*, o en la lava *aa* (del hawaïà 'a'ā), que tindria l'origen en una onomatopeia de la queixa relacionada amb el dolor que s'experimenta en trepitjar-la.

Si ens interessen les curiositats de sentit del lèxic hawaïà, d'altra banda, en podem trobar una bona mostra en l'obra d'Adam Jacot de Boinod, autor britànic que destaca pel seu interès per paraules curioses en les llengües del món. A *El significado de Tingo: El excéntrico mundo de las palabras* (Barcelona: RBA, 2007) aporta diversos exemples del hawaïà. N'indico algun de divertit o curiós: *ho'oponopono*, 'resoldre un problema parlant-ne' (art hawaïà antic de resolució de problemes basat en la reconciliació); *awawa*, 'obertura que hi ha entre cada dit de la mà o el peu'; *muku*, 'distància dels dits d'una mà fins al colze de l'altre braç estès'; *pana po'o*, 'gratar-se el cap per provar de recordar el que s'ha oblidat'; *ho'oauwaepu'u*, 'treure la llengua sota el llavi o avançar la mandíbula i arrugar els llavis en senyal de menyspreu'; *pau heoheo*, 'pescador que torna sense pesca' (en català en diem 'pescador que ha fet porra'); *ulaia*, 'apartar-se de la societat a causa d'un desengany'; *muka*, 'so fet amb els llavis per indicar que el menjar és deliciós'; *kipapa*, 'fer equilibris en una taula de surf'... Adam Jacot de Boinod ens fa saber també que el hawaïà té seixanta-cinc paraules per anomenar els tipus de xarxes de pesca; cent vuit paraules referides als moniatos; quaranta-dues a la canya de sucre; quaranta-set al plàtan... i que aquesta llengua tenia un nom diferent per a designar cada una de les trenta nits del mes lunar.

Vull acabar aquest text tornant a Larry Kimura. En una entrevista a NBC News del 9 de maig de 2018 es referia a algunes paraules del hawaïà que tradueixen valors essencials de la seva cultura. En destaco la referència al mot *ea*, que designa 'el poder que té cadascú de fer coses', un poder que ha de ser reconegut i utilitzat. Kimura indicava: 'Aquesta paraula també s'aplica a la sobirania, és a dir, no cal esperar que cap llei digui que es pot parlar hawaïà. Ja pots parlar hawaïà; tens aquesta independència.'

No sabem si Hawaii serà un dia independent. De la independència i la lluita dels hawaians, amb tot, en depèn segurament que pugui continuar sent un paradís.

Enric Serra és membre del Grup d'Estudi de Llengües Amenaçades (GELA)

LES FALTES QUE NO DETECTA UN CORRECTOR AUTOMÀTIC (II)

JORDI BADIA

Fa quinze dies vam veure trenta parelles de mots que es podien confondre fàcilment i que eren font de moltes errades. Hi incloïem, per una banda, monosíl·labs que es pronunciaven d'una manera molt semblant o igual (com ara 'mi' i 'm'hi') i, per una altra, mots que només es diferenciaven pel fet que els components s'escrivien junts o separats ('en lloc' i 'enlloc', per exemple).

Avui veurem la resta de casos. N'hi ha de molt diversos i ja avisem que no hi són pas tots. Per això, en cas de dubte, us recomanem que consulteu un bon diccionari (per exemple, el de la Gran Enciclopèdia Catalana) i, sobretot, que us acostumeu a passar el text per un bon corrector gramatical, com els que us indiquem al final de l'article.

Som-hi.

Be o ve?

Hi ha poques regles per a recordar quan un mot s'escriu amb be o amb ve. I vegeu si n'és, d'important:

1. bast-vast

—Una tela molt **bast**. 'Poc refinat'.
—Vèiem un bosc **vast**. 'Molt extens'.

2. bena-vena

—Duu una **vena** de gasa al braç. 'Tira de drap per a tancar ferides'.
—Les **venes** del coll. 'Vas sanguini'.

3. beure-veure

—Va **beure** una mica d'aigua. 'Empas-

sar-se un líquid'.

—No **el puc veure**. 'Percebre amb la vista'.

4. buit-vuit

—Un pot **buit**. 'Sense res a dins'. / **Caure en el buit**. 'Lloc on no hi ha res'.
—Hi ha **vuit** dones. 'Set més un'.

5. bull-vull

—L'aigua ja **bull**. Del verb 'bullir'. / **Arrenca el bull**. 'Acció de bullir'.
—Això no ho **vull**. Del verb 'voler'.

Amb dièresi o sense?

La dièresi implica pocs casos de confusió, però paga la pena de saber-los:

6. fluid-fluït

—Té un llenguatge **fluid**. Adjectiu ('que corre'). / **El gas és un fluid**. Nom ('substància fluida').
—L'aigua ha **fluït** una estona. Participi de 'fluir'.

7. beneit-beneït

—No siguis **beneit**, home. 'Ximple'.
—Ha **beneït** el pa. Participi de 'beneir'.

Obert o tancat?

L'obertura de l'accent té una certa importància, si més no en casos com aquests:

8. després-després

—S'ha **després** de totes les obligacions. Del verb 'desprendre'.
—Vindrà **després**. Adverbi de temps.

9. marquès-marqués

—El **marquès** de la Casa Gran. Títol no-

biliari.

—Em va demanar que ho **marqués** amb el retolador. Del verb 'marcar'.

10. serè-seré

—Fa un dia **serè**. 'Sense núvols'. / Té el cap **serè**. 'Tranquil, sense torbaments'.
—A migdia **seré** aquí. Del verb 'ésser'.

Simple o doble?

La geminació d'algunes consonants és cabdal per a diferenciar mots com ara:

11. anuals-annals

—Les aletes **anuals**. 'De l'anús o prop de l'anús'.
—Als **annals** de la institució. 'Relació d'esdeveniments per anys'.

12. suma-summa

—La **suma** dels deutes. 'Quantitat que resulta de sumar'.
—Té **summa** importància. 'Suprema' (adjectiu). / La **summa** de l'obra d'un autor. 'Compilació de totes les parts' (nom).

13. addició-addicció

—Les **addicions** de la nova versió del diccionari. 'Element afegit'. / L'**addició** de tres més quatre. 'Operació de sumar'.
—L'**addicció** a la cocaïna. 'Dependència'.

14. anular-anul·lar

—El dit **anular**. 'De l'anell'.
—**Anul·lar** les operacions. 'Eliminar'.

15. vila-vil·la

—La **vila** de Molins de Rei. 'Població'.
—Viu en una **vil·la** luxosa. 'Casa gran'.

Fa quinze dies vam veure trenta parelles de mots que es podien confondre fàcilment i que eren font de moltes errades

N'hi ha de molt diversos i ja avisem que no hi són pas tots. Per això, en cas de dubte, us recomanem que consulteu un bon diccionari

La vocal neutra

En els parlars orientals, les as i es àtones es pronuncien neutres. No cal dir que això origina moltes confusions, especialment quan escrivim de la mateixa manera el masculí i el femení. Les més freqüents són aquestes dues:

16. altre-altra

—L'*altre* noi.

—Una *altra* cosa.

17. nostre-nostra (vostre-vostra)

—Tot el camp és *nostre*.

—La *vostra* noblesa.

També hi ha un seguit d'adjectius femenins que hauríem d'escriure amb *-a* final i els escrivim amb *-e*. La confusió ve del fet que alguns tenen solament una terminació (els acabats en *-ble* —com ara 'amable', 'noble', 'possible'...— i uns quants més —com ara 'alegre' i 'múltiple'—). En tots els altres, hem d'escriure la forma femenina acabada en *-a*. Per exemple:

18. ample-ampla

—Un camí *ample*.

—Una roba *ampla*.

19. digne-digna

—Discurs *digne*.

—Una posició *digna*.

20. pobre-pobra

—Aquell home *pobre*.

—Una masia molt *pobra*.

La llista és molt més llarga: abstracte-abstracta, còmode-còmoda, directe-directa, exacte-exacta, negre-negra, tendre-tendra...

Això també passa amb alguns noms, com ara:

21. mestre-mestra

—El *mestre* de l'escola.

—Una *mestra* molt bona.

22. sogre-sogra

—Vindrà el meu *sogre*.

—T'hi *avens*, amb la *sogra*?

De vegades, aquesta confusió implica un canvi de significat important:

23. acte-acta

—Vaig assistir a l'*acte*. 'Fet realitzat per algú'.

—Hem aprovat l'*acta* de la reunió. 'Document'.

24. regle-regla

—Dibuixat amb *regle*. 'Instrument'.

—No has seguit cap *regla*. 'Norma'.

I encara hi ha parelles de nom (o adjectiu) i verb:

25. avantatge-avantatja

—L'ha guanyat amb un *avantatge* de dos metres. Viure aquí és un *avantatge*.

—Sempre que anem a caminar m'*avantatja*. Verb 'avantatjar'.

26. dubte-dubta

—No en tinc cap *dubte*.

—No sé per què *dubta* tant.

27. lliure-lliura

—Em sento *lliure*.

—Li *lliura* mil euros. Verb 'lliurar'. / Mitja *lliura* de pernil. Unitat de pes.

28. projecte-projecta

—Ha acabat el *projecte* de fi de carrera.

—La llum es *projecta* a la paret.

29. tracte-tracta

—És un *tracte* beneficiós.

—De què *tracta*, el film?

30. viatge-viatja

—Vam fer un *viatge* magnífic.

—La meua filla *viatja* a l'estranger sovint.

Calaix de sastre

Finalment, presentem una desena de casos que no podem incloure en cap dels grups anteriors o bé els hauríem d'incloure en més d'un:

31. accedir-excedir

—*Accedir* a una sala de l'edifici. 'Tenir accés'.

—Es va *excedir*. 'Ultrapassar'.

‘Rebel·lar-se’ i ‘revelar’: dos mots de significat ben diferent que molta gent confon. ALBERT SALAMÉ

Presentem una desena de casos que no podem incloure en cap dels grups anteriors o bé els hauríem d'incloure en més d'un

32. accepció-excepció

—El mot ‘cap’ té moltes *accepcions*. ‘Significat’.

—És l'*excepció* que confirma la regla. ‘Allò que no segueix una norma’.

33. accés-excés

—Tens *accés* a l'aplicació? ‘Arribada fins a un lloc’.

—*Excés* d'informació. ‘Abundància’.

34. afecta-afecte-efecte

—La calor *afecta* les plantes. Del verb ‘afectar’.

—Els pares li tenen un gran *afecte*. ‘Estimació’.

—El medicament no li fa *efecte*. ‘Resultat d'una acció’.

35. al·ludir-eludir

—No el va *al·ludir* directament, però es va entendre que parlava d'ell. ‘Referir-se a algú’.

—*Eludir* el pagament dels impostos. ‘Evitar una obligació’.

36. compta-compte-comte-conte

—Quan puguis, *compta* què et dec. Verb ‘comptar’.

—Fes el *compte* de tot això. ‘Càlcul’. / Vés amb *compte*. ‘Cura, atenció’. / Té un *compte* en un banc suís. ‘Contracte de dipòsit en un banc’.

—El *comte* Arnau. Càrrec nobiliari.

—Escriu un *conte*. ‘Narració curta’.

37. hostatge-ostatge

—No trobàvem *hostatge* enlloc. ‘Allotjament’.

—Tenien un *ostatge* tancat a l'edifici. ‘Segrestat’.

38. lliurament-lliurement

—Farem el *lliurament* del paquet aquest matí. Nom derivat de ‘lliurar’.

—Vine quan vulguis, *lliurement*. Adverbi, de ‘lliure’.

39. rebel·lar-se - revelar

—Ens hem de *rebel·lar* contra l'opressió. ‘Desobeir una autoritat’.

—*Revelar* un secret. ‘Fer conèixer’.

40. rec-reg

—L'aigua passa pel *rec*. ‘Canal’.

—Reg per *aspersió*. ‘Irrigació, acció de regar’.

TSUNAMI REFLEXIU ABANS DEL 10-N

PERE MARTÍ

Els actes del Tsunami Democràtic precediran una jornada electoral en què l'independentisme pot aconseguir més diputats al congrés espanyol que els partits unionistes * Sánchez tanca la campanya sense posar data al nou finançament per al País Valencià *** El govern balear decreta l'emergència climàtica**

TEMA DEL DIA

Rèmora. S'ha acabat la campanya electoral més curta de la història. Tot i que va començar el dia que Pedro Sánchez va decidir de no pactar amb Podem, oficialment ha durat una setmana. La tradició diu que el dia abans de les eleccions toca reflexionar i no són permesos els actes que demanin el vot per un partit polític. És una rèmora dels temps analògics, quan no existia internet ni tampoc les xarxes socials. Ara és impossible d'evitar rebre propaganda electoral per les xarxes el dia de reflexió. Encara avui Pablo Casado enviava missatges SMS a mòbils particulars demanant el vot, sense que els receptors haguessin donat mai el seu mòbil al PP. Es veu que els populars han comprat les dades a una empresa.

Si ho fes un partit independentista o la Generalitat, la fiscalia ja hauria saltat per defensar la sagrada protecció de dades.

El primer partit a saber utilitzar les noves tecnologies va ser el PSOE, quan a les eleccions espanyoles del 2004 van organitzar la campanya contra el PP per haver mentit en l'explicació de l'atemptat de l'11-M, que el ministre d'Interior d'aleshores, Ángel Acebes, va atribuir a ETA, amagant la pista islamista. De manera 'espontània', a través de SMS, es van convocar manifestacions davant les seus del PP el dissabte 13, un dia abans de les eleccions. El PSOE no va assumir mai l'autoria de la campanya, però el secretari general del partit, Alfredo Pérez Rubalcaba, va comparèixer

Pablo Casado ha enviat missatges SMS a mòbils particulars demanant el vot, sense que els receptors haguessin donat mai el seu mòbil al PP

Mentre el vot dels catalans a l'estranger continua essent extremadament complicat i sospitosament deficient, la JEC posa totes les facilitats perquè la policia espanyola pugui exercir el seu dret de vot

aquella nit prèvia a la jornada de votacions per expressar la complicitat amb les manifestacions d'indignació davant les seus del PP. El dirigent socialista va lloar el 'comportament exemplar' dels manifestants, contraposant-lo a l'actitud del govern de José María Aznar. L'endemà, el PSOE guanyava contra pronòstic les eleccions amb José Luis Rodríguez Zapatero.

Els dirigents socialistes que es queixen aquests dies dels actes que el Tsunami Democràtic ha convocat arreu de Catalunya aquesta jornada de reflexió demostren tenir molt poca memòria, perquè el 'passa-ho' encara és molt recent. Encara són més recents les protestes del moviment 15-M durant les jornades de reflexió de les eleccions espanyoles del 2011 i el 2015, que no van suscitar cap mena de queixa per part dels socialistes, perquè en el fons hi veien els seus fills revoltats contra el sistema que ells no

havien sabut canviar. El sistema també va acabar engolint el 15-M fins al punt que un dels seus dirigents, Iñigo Errejón, s'ha prestat a crear un partit amb l'objectiu d'erosionar Podem i afavorir el PSOE. Sembla que amb poc èxit, segons les enquestes.

Les enquestes són una altra cosa prohibida aquests dies, també inútilment, perquè des d'Andorra informen cada dia com va la cosa suposadament. És una prohibició absurda, pròpia d'un sistema electoral arcaic. L'altra cosa a eliminar seria la Junta Electoral espanyola (JEC), com a mínim en la seva concepció actual, perquè més que no un àrbitre electoral s'ha convertit en un òrgan de censura, sobretot de l'independentisme. En el seu deliri censor, la JEC ha arribat a prohibir un ball de gegants, tot i que finalment ha rectificat, havent vist la degradació a què arribava. Però no se n'ha estat de censurar pancartes i llaços en favor dels presos polítics, com si fossin una petició de vot. I la JEC farà possible, a instàncies del Tribunal Suprem, que la policia espanyola enviada a Catalunya pugui votar a través de les delegacions del govern espanyol. Mentre el vot dels catalans a l'estranger continua essent extremadament complicat i sospitosament deficient, la JEC posa totes les facilitats perquè la policia espanyola pugui exercir el seu dret de vot. No cal ser un spin doctor per saber què vota la majoria de catalans a l'exterior i la majoria de membres de les unitats antiavalots de la policia espanyola.

Toca reflexionar, després d'una campanya curta però dura, amb Catalunya com a centre dels atacs dels principals partits espanyols, amb guerra bruta inclosa. S'han filtrat sumaris delirants sobre un terrorisme inexistent per provar de criminalitzar l'independentisme. Una setmana després, tenim menys llibertat perquè el govern espanyol ens pot tallar la connexió a internet, però també sabem que la justícia espanyola no passa dels Pirineus perquè nord enllà hi ha separació de poders. L'exhumació de Franco

va obrir una campanya en què l'extrema dreta serà desgraciadament l'opció més beneficiada, però també és la primera vegada que l'independentisme pot tenir més diputats al congrés espanyol que no els partits unionistes. Però això només serà possible si els independentistes reflexionen força i van a votar.

MÉS QÜESTIONS

Sánchez tanca la campanya sense posar data al nou finançament per al País Valencià. Pedro Sánchez ha tancat la campanya electoral prometent una reforma del sistema de finançament però no hi ha posat data. En un acte a Castelló, ha promès un nou model que beneficiarà el País Valencià, però ho ha condicionat al fet que aconseguixi formar govern després de les eleccions i, a més, no ha precisat quan entraria en vigor el nou model que hauria de substituir l'actual, caducat des del 2014. En un míting davant 1.200 càrrecs, militants i simpatitzants a l'espai la Pèrgola, el president del govern espanyol en funcions ha dit que per abordar la revisió del sistema de finançament calia formar un executiu que tingués estabilitat parlamentària per a poder aprovar-lo i ha demanat de concentrar el vot d'esquerres en el PSOE. Un vot que també servirà, ha afegit, per a frenar el franquisme que representa Vox. Sánchez ha dedicat més estona a buscar el vot de la por de l'extrema dreta que no a parlar de finançament. Ha destacat l'acció de govern d'aquests quinze mesos, durant els quals s'ha apujat el salari mínim interprofessional, s'han revertit les retallades educatives, s'ha recuperat la universalitat de la sanitat pública, s'ha recuperat la cotització de les cuidadores no professionals de dependents i s'han exhumat les restes del dictador Francisco Franco del Valle de los Caídos. I ha promès que la legislatura vinent suprimiria la Fundación Francisco Franco.

Errejón i Compromís acorden d'aprofundir la relació més enllà del 10-N. Compromís i la formació d'Iñigo Errejón estan satisfets de la manera com ha transcorregut la primera campanya

electoral junts i la relació sembla que tindrà continuïtat més enllà de diumenge. A Errejón, que parla català amb normalitat, se'l veu còmode als actes de Compromís. I als partits de la coalició, que van triar Errejón per majoria davant de Pablo Iglesias, la idea de continuar amb el dirigent madrileny també els convenç. Mònica Oltra, que era poc inclinada a anar amb Errejón perquè preferia Iglesias, també s'ha entès bé amb l'ex-número dos de Podem. Aquesta és la sensació

LA XIFRA

1.700 científics socials d'universitats i organismes d'investigació d'arreu de l'estat espanyol han signat un manifest contra Vox

Bram Stoker. WIKIMEDIA COMMONS

més estesa després dels dos mítings a València. En l'acte de tancament de campanya a València, el candidat, Joan Baldoví, un dels màxims defensors de l'entesa amb Errejón, ha dit que s'havia posat una llavor per al futur més enllà del resultat del diumenge. Amb tot, primer caldrà veure quin és el resultat a les eleccions de diumenge, tant de Més Compromís al País Valencià com de la formació d'Errejón a la resta de l'estat.

La nova delegació de la Unió Europea per l'acord d'associació visita Andorra. La nova delegació negociadora de la Unió Europea visita oficialment Andorra per primera vegada amb el nou ambaixador, Didier Lenoir, i la nova negociadora adjunta, Clara Ganslandt, al capdavant. És una primera presa de contacte per a descobrir les realitats del país. La Secretaria d'Estat d'Afers Europeus es mostra satisfeta i diu que no s'han tractat qüestions de la negociació de l'acord d'associació. Lenoir s'ha reunit, entre més, amb representants del sector econòmic, de l'educació, del sanitari, dels sindicats i d'afers socials. També amb la ministra d'Afers Exteriors i altres membres del govern i del Consell General. Lenoir diu que en el viatge des de Tolosa han percebut bé la dificultat del transport i que la visita seria 'evidentment útil per a la cerca de l'acord d'associació'. Aquests canvis a la cúpula de la comissió negociadora no afecten la feina feta fins ara, perquè l'equip tècnic es manté. El nou ambaixador de la Unió Europea presenta avui les cartes credencials davant el copríncep episcopal, Joan-Enric Vives. També es reuneix amb el cap de govern, Xavier Espot, i el ministre de Presidència.

El govern balear decreta l'emergència climàtica. El consell de govern ha aprovat la declaració d'emergència climàtica a les Illes Balears i es compromet a prioritzar la lluita contra l'escalfament global de manera clara i transversal. Aquesta acció de govern pretén d'involucrar el conjunt de l'administració. Per això, totes les conselleries hi han fet aportacions i suggeriments, amb l'objectiu

d'avançar en la lluita contra el canvi climàtic. La declaració d'emergència climàtica sorgeix de la necessitat d'establir polítiques reals i eficaces capaces de minimitzar el canvi climàtic sobre la base de l'Acord de París de la Convenció de les Nacions Unides, el qual estableix, entre més objectius, limitar l'augment de la temperatura del planeta en 1,5 °C i haver descarbonitzat l'economia a mitjan segle XXI. S'ha de tenir en compte que les Illes Balears, per la seva condició de territori insular, són més vulnerables als efectes del canvi climàtic, com l'increment de la temperatura mitjana, la disminució de la precipitació i l'augment d'esdeveniments extrems, com ara les onades de calor i les pluges intenses. Aquests factors comporten un risc per als sectors de l'aigua, el territori, el turisme i la salut, i també per al medi natural, l'energia i el sector primari. Per tant, segons que ha explicat el govern, cal assolir una reducció ràpida i significativa de les emissions de gasos amb efecte d'hivernacle. Per aconseguir-ho, hi ha d'haver una coordinació efectiva entre totes les administracions, a més de la implicació de la ciutadania i del teixit empresarial. Més del 80% de les emissions de gasos amb efecte d'hivernacle a les Illes es concentra en dos grans sectors: la mobilitat i la producció d'electricitat. Per això, el govern té previst de posar en marxa una agenda de canvis normatius i polítiques públiques que permetin d'avançar cap a una transició energètica real i justa.

LA XIFRA

1.700 científics socials d'universitats i organismes d'investigació d'arreu de l'estat espanyol han signat un manifest contra Vox perquè 'una part important del seu argumentari polític es fonamenta en la manipulació de dades i informacions diverses'.

TAL DIA COM AVUI

El 8 de novembre de 1847 va néixer l'escriptor irlandès Bram Stoker, cèlebre per la seva novel·la de terror Dràcula, una de les obres més famoses de la literatura gòtica.

Cues per a votar el 9-N del 2014, a l'institut la Salle de Gràcia, a Barcelona. LS

9-N: el primer acte de desobediència civil multitudinari

Cinc anys Més de dos milions de persones van anar a votar en una consulta prohibida pel govern espanyol que va servir d'assaig per a l'1-O

PERE MARTÍ

Han passat cinc anys d'aquell 9 de novembre de 2014 en què 2,3 milions de catalans van participar en una consulta sobre la independència de Catalunya. En aquests cinc anys, el moviment independentista ha fet un progrés vertiginós, però la consulta va servir per a posar les bases d'allò que vindria després. Va ser un primer assaig general que va servir per a mesurar la capacitat de mobilització de la societat civil, però també

per a evidenciar les disputes partidistes i constatar que l'estat espanyol no estalviaria cap instrument de repressió per a frenar les aspiracions democràtiques dels catalans.

La consulta del 9-N va ser el primer acte de desobediència multitudinari de la societat catalana, que va organitzar i participar en una consulta prohibida per l'estat. Va ser un gest de ruptura organitzat pel govern de la Generalitat però amb l'aliança imprescindible de la societat civil, representada per l'Assemblea Nacional Catalana i Òmnium Cultural. L'aliança estratè-

Va ser un gest de ruptura organitzat pel govern de la Generalitat però amb l'aliança imprescindible de la societat civil

gica entre el govern, presidit aleshores per Artur Mas, i la societat civil va ser la clau de l'èxit: 40.000 voluntaris van fer possible la consulta. Els 1.317 locals de participació –no s'anomenaven col·legis electorals– van obrir puntualment el dia 9 de novembre a les nou del matí.

Arribar fins allà no va ser fàcil. En primer lloc, per les diferències entre CiU i ERC sobre com havia de ser la consulta i quina validesa havia de tenir. En aquells moments, la disputa per l'hegemonia de l'independentisme ja havia començat, i van caldre tres

Una dona vota a la consulta del 9-N. LLUÍS BRUNET

reunions dels partits impulsors, en què també hi havia la CUP i Iniciativa, per a pactar la pregunta i l'organització. La pressió de la CUP i de la societat civil va ser clau per a superar el bloqueig partidista i, finalment, es va bastir un fràgil consens que només va durar fins al dia de la consulta, però va ser suficient per a fer-la. En una reunió del 7 d'agost de 2014, Artur Mas i Oriol Junqueras van constatar les seves diferències. En aquell moment, el president de la Generalitat no veia clar la consulta, perquè el govern espanyol no l'autoritzava, mentre que el cap d'ERC pressionava perquè es fes.

L'intent de Mas per a pactar-la amb Madrid amb el govern de Mariano Rajoy havia fracassat i allò abocava el govern a desobeir. La vice-presidenta, Joana Ortega, va fer un darrer intent de pac-

tar-la, en una reunió a Madrid amb la seva homòloga Soraya Sáenz de Santamaría, que va ser infructuós. Constatada la impossibilitat del pacte, Mas va optar per signar el decret de convocatòria el 27 de setembre en un acte solemne al Palau de la Generalitat, on van assistir els consellers del govern, els dirigents dels partits independents i també Joan Herrera, en nom d'Iniciativa. Aquell mateix dissabte, la consellera de governació, Joana Ortega, va signar tres convenis essencials per a fer la consulta amb garanties: un amb el Centre de Telecomunicacions i Tecnologies de la Informació (CTTI) per a fer el recompte, un altre amb el Centre d'Iniciatives per la Reinserció (CIRE), per a fer les urnes, i un amb l'Idescat per a tenir el cens.

L'altre front de dificultats, aquestes més lògiques, era el del govern de Mariano

L'intent de Mas per a pactar-la amb Madrid amb el govern de Mariano Rajoy havia fracassat i allò abocava el govern a desobeir

Rajoy, que va provar d'impedir la consulta forçant la separació de poders amb una impugnació exprés del decret de convocatòria, cosa que no s'havia fet mai en la democràcia espanyola. En tres dies la va liquidar legalment. El diumenge 29, Rajoy va convocar el consell d'estat, que va emetre un informe en contra, i el dilluns a les 18.45 hi havia un ple urgent

del Tribunal Constitucional espanyol que impugnava la consulta. Teòricament, la consulta ja no es podia fer, però Mas va optar per convertir-la en un procés participatiu, cosa que va irritar ERC, que defensava que si no es podia fer una consulta vinculant calia convocar unes eleccions plebiscitàries i, en cas de guanyar-les, fer una declaració unilateral d'independència. Ni la CUP ni Iniciativa tampoc no van donar suport la reconversió.

Amb tot, Mas va tirar endavant i el 14 d'octubre va presentar el procés participatiu del 9-N vinculant-lo a unes eleccions plebiscitàries que es farien uns mesos després. El govern va organitzar la consulta, amb els consellers Francesc Homs, Irene Rigau i Joana Ortega, però en confiava l'execució als voluntaris, que s'havien

L'abraçada entre Artur Mas i David Fernández va ser una de les imatges més icòniques de la jornada. ACN

d'inscriure en una web. La maniobra de Mas tampoc no va convèncer el govern espanyol, que va impugnar per segona vegada la convocatòria amb el mateix sistema exprés: el dijous 30 d'octubre, el consell d'estat espanyol n'informava negativament, el divendres 31 el govern espanyol en demanava la suspensió i el dimarts 4 de novembre el Tribunal Constitucional espanyol en decretava novament la suspensió. Aquesta segona suspensió va comportar la baixa de 5.000 voluntaris, però com que n'hi havia apuntats més de 40.000, es van poder cobrir perfectament les 6.695 meses instal·lades en 1.317 locals de votació, la majoria instituts oberts pels directors per ordres del departament d'Educació, al capdavant del qual hi havia Irene Rigau.

Malgrat tots els entrebancs, el dia 9 es va poder fer la consulta, en què van participar 2,3 milions de persones. D'aquestes, 1,8 milions van votar sí-sí (el 80%), 234.000 sí-no (el 10%) i 105.000 van votar no-no a la doble pregunta pactada: 'Voleu que Catalunya esdevingui un estat? I si és que sí, voleu que sigui un estat independent?'. Tot i que la consulta va ser menystinguda pel govern espanyol, que la va considerar un butifarrèndum abans d'haver-se fet i tot, l'èxit de participació i el seu impacte internacional van causar indignació a la Moncloa, que va desencadenar una onada repressiva contra els seus responsables, amb el president Mas al capdavant. Rajoy en va sortir humiliat i, pressionat per la brunte mediàtica madrilenya, va activar la fiscalia general de l'estat, aquesta que cinc anys

Amb el pas del temps, s'ha demostrat que el 9-N, tot i no haver tingut validesa política, va muscular l'independentisme i va ser una lliçó

després es discuteix si és independent o no. L'aleshores titular, Eduardo Torres-Dulce, va presentar una querella contra el president Mas, la vice-presidenta Joana Ortega i la consellera Irene Rigau. Una querella que va causar una revolta de fiscals del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya per la desproporció dels delictes que es demanaven, de manera que, finalment, va ser redactada a Madrid.

Els organitzadors del 9-N van ser jutjats i condemnats pel Tribunal Superior de Justícia de Catalunya, que els

va inhabilitar. Avui ja estan retirats de la política, tot i que Mas continua actiu en una segona fila com a ex-president. Amb el pas del temps, s'ha demostrat que el 9-N, tot i no haver tingut validesa política, va muscular l'independentisme i va ser una lliçó que, després, va permetre d'organitzar millor el referèndum del Primer d'Octubre. Aquell primer intent va permetre el segon i ha permès a l'independentisme de demostrar la seva hegemonia, encara que l'estat espanyol no ho hagi reconegut. ■

Les cinc claus de les eleccions espanyoles que en determinaran el resultat

L'Aravot Repassem els factors que poden transformar o trencar el blocatge de la política espanyola

SEDA HAKOBYAN I ALEXANDRE SOLANO

La política espanyola és blocada de fa temps i els ciutadans demà tornen a les urnes. Seran les quartes eleccions en quatre anys i totes les enquestes preveuen que la situació continuarà de la mateixa manera, sense majories clares.

Tanmateix, hi ha factors diversos que poden ser determinants per a transformar el mapa polític o trencar el blocatge actual. Repassem cinc d'aquests elements que cal tenir en compte en el moment de l'escrutini electoral.

1. La participació: quines conseqüències pot tenir?

Un lema usat fa anys pel PSOE deia: 'Si tu no hi vas, ells tornen.' Feia referència al fet que si la gent no votava guanyaria la dreta. Certament, sí que sembla haver-hi una relació clara entre la participació i el vot a un partit o un altre.

D'ençà del 1982, sempre que la participació ha superat el 70% els socialistes han estat la primera força, tret del 1989, en què no s'arribà a aquest percentatge de vot i guanyà igualment el PSOE, tot i que va perdre nou escons. En canvi, quan l'abstenció ha superat el 30% del cens, ha guanyat el Partit Popular, llevat del 1996, quan Aznar, amb la seva cara més moderada, va posar fi a catorze anys de governs socialistes.

De la mateixa manera, quan la participació ha pujat, ha augmentat el PSOE i quan ha baixat, l'ha perjudicat. Això vol dir que el vot de la dreta és més estable que no pas el del PSOE, Podem i Es-

querra Unida. Si observem els resultats de les darreres eleccions, veiem que en aquest bloc hi ha hagut diferències de més tres milions i mig en una sola legislatura, fet que no passa d'una manera tan marcada amb la dreta.

A Andalusia, per exemple, el PSOE hi va perdre el govern el 2018, amb una abstenció que es va enfilir fins al 43%, la més alta d'ençà del 1990. A les eleccions de demà s'espera una disminució de la participació, com ja apunta el fet que el vot per correu hagi baixat d'un 30% respecte de les anteriors. Tot fa pensar que el PSOE guanyarà, car parteix d'un gran avantatge, però les tres dretes es poden reforçar i fins i tot disputar la majoria parlamentària.

2. L'atomització de la política espanyola

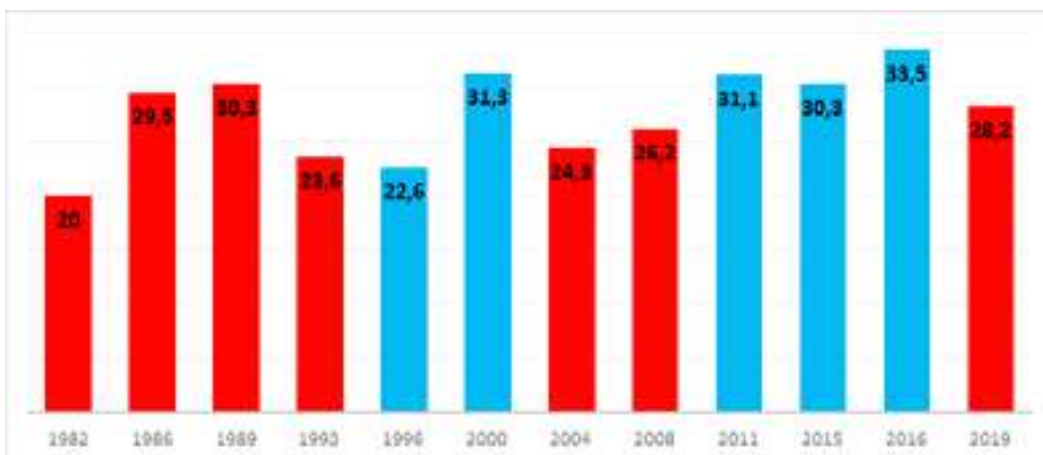
Històricament, el congrés espanyol ha estat dominat pels partits d'àmbit estatal –que ocupen el 90% dels escons–; hi ha grups parlamentaris catalans i bascs; canaris i gallecs acostumen a obtenir representació; i a vegades hi entren diputats de partits aragonesos i andalusos.

El 2011 va entrar Compromís, el primer partit sobiranista valencià a obtenir representació, i a les eleccions de l'abril va obtenir l'acta per primera vegada el candidat del Partit Regionalista de Cantàbria. Però aquesta vegada les formacions que poden arribar a la cambra tenen un perfil diferent del que han tingut fins ara.

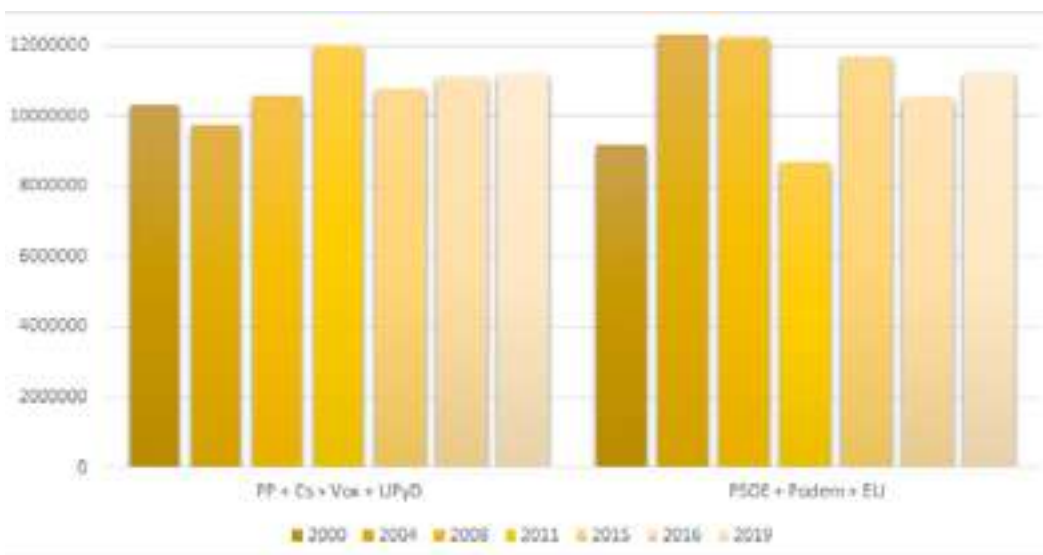
Els partits d'àmbit no estatal han estat sempre sobiranistes, o regionalistes, però ara han sorgit per la sensació d'abandonament del govern

Seràn les quartes eleccions en quatre anys i totes les enquestes preveuen que la situació continuarà de la mateixa manera, sense majories clares. ACN

Abstenció de les eleccions espanyoles d'ençà del 1982. vw

Suma dels vots dels diversos blocs polítics. vw

espanyol i els partits d'àmbit estatal. Neixen del malestar i sense apel·lar a cap ideologia. Un partit que sembla tenir assegurada la representació és Terol Existeix, que va aconseguir més del 6% del cens en avals i podria ser primera força a la seva demarcació. En la mateixa línia, Per Àvila controla la batllia de la capital i va arribar al 10% dels vots i representació a les eleccions al parlament de Castella i Lleó; el fet que només hi hagi tres escons en joc dificulta que entri. Finalment, dins aquesta dinàmica, la Plataforma del Poble Sorià

va atènyer el 9% dels vots a les autonòmiques, de manera que és difícil que aconseguixi un dels dos escons de la circumscripció.

També té possibilitats d'aconseguir l'escó Coalició per Melilla; es presenta Unió del Poble Leonès, també amb representació al parlament; i hi ha partits amb menys possibilitats com ara Som Regió (Múrcia), que va superar el 2% en les autonòmiques i el Moviment de la Dignitat i la Ciutadania de Ceuta (7% dels vots).

Com que no neixen de reivindicacions més enllà de

l'abandonament, si alguna d'aquestes formacions són determinants i obtenen contrapartides per als seus territoris, és molt probable que hi hagi més territoris –com ara Osca, Conca o Guadalajara– que copin el model. Aquestes eleccions, en gran part, marcaran aquest procés d'atomització, fet que pot portar a un vot més en clau de territori que no de partit, com ja passa al Regne Unit o als EUA.

En aquestes eleccions, a més, molt segurament tornarà el BNG al congrés i també hi ha candidatures com Andecha Astur, Puyalón, la

Chunta Aragonesista. Totes les enquestes indiquen que els partits d'àmbit no estatal obtindran el millor resultat de la història.

3. El 50% d'escons independentistes al Principat

A les anteriors eleccions, els partits independentistes van fer un nou rècord, amb 22 escons i 1.626.000 (39,38%) vots, i les enquestes apunten que aquesta vegada podrien assolir més del 40% dels vots i la majoria absoluta de diputats (24 de 48).

El resultat de les formacions independentistes es pot trobar influït per tres factors. El primer serà la importància del vot dual, que històricament ha estat entre CiU i el PSC. Tanmateix, el sistema de partits és lluny dels temps de les àmplies majories convergents al parlament i les grans majories socialistes a les espanyoles, com el 2008, quan Carme Chacón va aconseguir el 45% dels vots. Malgrat tot, encara hi ha un cert vot dual, una part de l'independentisme s'absté i, alhora, una part de l'electorat vota els comuns, que van passar de 326.360 vots (7,5%) a les eleccions catalanes a 614.738 (14,9%) a les espanyoles de l'abril; o el PSC, que va passar de 606.659 (13,9%) al 958.343 (23,2%).

Un segon factor és l'entrada de la CUP. Al l'abril, el Front Republicà –en què participava Poble Lliure– va aconseguir 113.008 vots (2,7%), sense obtenir representació. Ara es preveu que la CUP tingui escons a Barcelona i potser a Girona. El Sondeig d'Opinió Catalunya del 2019, a més, mostra un canvi entre allò que

la majoria amb el PP. Això si no és que abraça els postulats de la dreta, cosa que trencaria el relat històric, d'ençà de la transició espanyola, de dos models enfrontats entre socialistes i populars.

Avançament editorial: 'Egmont', de Goethe, obra musicada per Beethoven

Il·lustració d'Egmont.

ARXIU

REDACCIÓ

Edicions de la Campana publica aquest clàssic, en una versió de Joan Lluís Bozzo i amb un pròleg de Carles Puigdemont

Edicions de la Campana, ja integrada dins el grup Random House Mondadori, publica *Egmont*, de Goethe, musicada per Beethoven, en una adaptació de Joan Lluís Bozzo, a partir de la traducció de Joaquim Pena, perquè l'obra es publica amb la intenció d'arribar als escenaris. Per la vigència que té, en relació amb la idea de poder i la manera d'exercir el poder i la conquesta, l'edito-

ra, Isabel Martí, va demanar el pròleg al president a l'exili, Carles Puigdemont. *Egmont* arribarà a les llibreries la setmana entrant. **Llegiu-ne el pròleg.**

En el prefaci del llibre, Joan Lluís Bozzo, parlant de Goethe i Shakespeare, de la manera d'exercir el poder i de ser especialment cruel, i també de l'adaptació que n'ha fet, escriu:

«Tot val per aconseguir el poder –ho hem vist i ho

seguim veient al llarg de la història, passada i recent– i aquesta és, precisament, la lliçó despullada d'arguments morals que Shakespeare llega a la humanitat i que el converteix en l'escriptor més gran de la història.

Però el poeta anglès no sempre havia estat ben acollit a l'Europa immediatament posterior. La seva barreja d'elements divins i profans, de grolleries populars i motius humorístics pujats de to amb versos sublims i delicats, li va valdre per molt de temps la desconsideració d'altres grans autors, sobretot dels

francesos canònics Racine i Corneille, acèrrims defensors de la unitat d'acció, d'espai i temps en el teatre, unitat que Shakespeare, sense cap complex, feia saltar pels aires en totes les seves obres. Les constants referències als gustos populars van motivar que un intel·lectual tan agut com Denis Diderot arribés a dir que 'Shakespeare és un monstre de tanta alçada que la humanitat sencera passa per entremig de les seves cames, fregant el cap amb les parts baixes del poeta'.

A finals del segle XVIII, Goethe va reprendre i reva-

Coberta del llibre 'Egmont', de Goethe, obra musicada per Beethoven. LA CAMPANA

Goethe afegeix en la seva dramaturgia un concepte que prové de la tragèdia grega: la lluita per la llibertat, per la llibertat individual i per l'alliberament dels pobles oprimits

loritzar la fama i l'art de Shakespeare i el va encimbellar al capdamunt de la literatura mundial. [...] Goethe va fer que Shakespeare fos definitivament valorat. Goethe, com Shakespeare, parla també de la lluita pel poder, de la terrible escala que es dreça davant dels ambiciosos, dalt de la qual es troba el tron o el cadafal i, a vegades, tots dos.

Però Goethe afegeix en la seva dramaturgia un concepte que prové de la tragèdia grega: la lluita per la llibertat, per la llibertat individual i per l'alliberament dels pobles oprimits, pel respecte als drets inviolables de la persona que Antígona defensa contra el tirà Creont. Aquesta idea és capital en el moviment pre-romàntic anomenat *Sturm und Drang* ('tempesta i empena', en català), del qual Goethe va ser un dels iniciadors. L'autor alemany també modifica els cànons de la dramaturgia shakespeariana tot introduint en la lluita pel poder l'element clau de la política. Goethe entén que les vies per les quals els homes i les dones arriben a assolir el poder són dues: la violència –la força bruta, militar o civil, l'energia més o menys heroica–, però també el càlcul polític, les aliances, les retirades a temps per tal de guanyar terreny, la mobilització popular; en definitiva, les armes actuals per aconseguir la llibertat, com bé coneixem els que vivim al nostre país.

[...]

El mateix Goethe explica a les seves *Converses amb Eckermann* que l'acte quart d'*Egmont*, l'acte més ideològic de l'obra, en què es posa en escena la ruptura entre

els dos poders –l'espanyol, representat pel duc d'Alba, i el neerlandès, pel comte d'Egmont–, li va representar més de dos anys de feina per tal d'anar confegint els arguments i contraarguments que l'un i l'altre es llancen a la cara, en un diàleg de tensió creixent i insuportable que acaba amb la detenció d'Egmont per part dels espanyols.

Egmont és un home que encara confia en la justícia i en la decència del rei d'Espanya, i que no pot concebre que l'una i l'altra es posin en dubte, però Orange, més polític, l'adverteix: confiar en aquesta justícia és quimèric.

ORANGE: Però, i si ell [el rei Felip II] es volgués atribuir títols més grans i considerés traïció allò que nosaltres considerem el manteniment dels nostres drets?

EGMONT: Podem defensar-nos. Que convoqui els cavallers del Toisó d'Or i serem jutjats.

ORANGE: I si hi hagués la sentència abans del procés? El càstig abans de la sentència?

EGMONT: Això és una injustícia que Felip no cometrà mai; una follia de la qual no el blasmaré ni a ell ni als seus consellers.

ORANGE: I si fossin injustos i folls?

La meua labor com a adaptador del text té com a finalitat primordial la seva posada en escena; és, per tant, un treball de dramaturgia per fer viable una representació escènica que

Goethe hi sap introduir una qüestió molt punyent, d'interès polític i sociològic: què ha de fer un poble davant de la condemna del seu líder?

és, amb tota seguretat, el destí que qualsevol dramaturg persegueix, i cal tenir molt en compte que J. W. von Goethe va ser un home molt implicat en la creació teatral i també en la producció i en l'organització que el fet teatral comporta. L'adaptació parteix de la traducció catalana que, l'any 1937, va publicar el periodista i escriptor Joaquim Pena, crític musical i ànima inspiradora de la Societat Wagneriana de Barcelona, molt influent en la conformació dels gustos dramàtics i musicals del públic barceloní dels primers anys del segle XX. Tot comparant la traducció de Pena amb altres versions a altres idiomes, he elaborat aquesta proposta que, d'una banda, pretén posar unes paraules i expressions ben catalanes a la boca dels personatges goethians sense caure, però, en uns mots, una sintaxi i un estil dels anys trenta que ara allunyarien, al meu parer, la vivesa de la representació i l'afeixugarien amb formes i girs en desús; i, de l'altra, he pretès reduir considerablement la durada de l'obra –cinc actes prolífics i detallats plens de monòlegs extensos– tot pensant en la possibilitat d'una representació que s'emmotlli als rit-

mes i als formats de durada que en l'actualitat regeixen en el teatre. He fet, doncs, una profunda esporgada del text, procurant de no tallar cap de les vies vitals de la seva dramàtica, eliminant personatges secundaris poc rellevants (com la mare de Clara), o repeticions i reafirmacions que em semblaven innecessàries. He procurat que la història d'*Egmont* vagi drete i ràpida com un tret de ballesta i es clavi en la diàna del cor i del pensament dels espectadors. Aquesta és, doncs, una proposta pensada per ser representada.

Molts quedaran sorpresos de la vigència i la contemporaneïtat de les frases i els plantejaments de Goethe, que semblen extrets de la realitat actual, i algú fins i tot podrà pensar que jo he forçat la mà de l'autor. Res més lluny de la veritat: les dures sentències i els qualificatius, de vegades enlluernadors de tan radicals, que els personatges deixen anar són exactament els que Goethe va escriure i que, sense cap mena de dubte, van contribuir poderosament a augmentar la sinistra «llegenda negra» espanyola que un altre amic de Goethe, Friedrich Schiller va ampliar encara més amb el seu *Don Carlos*, del qual Verdi en va fer

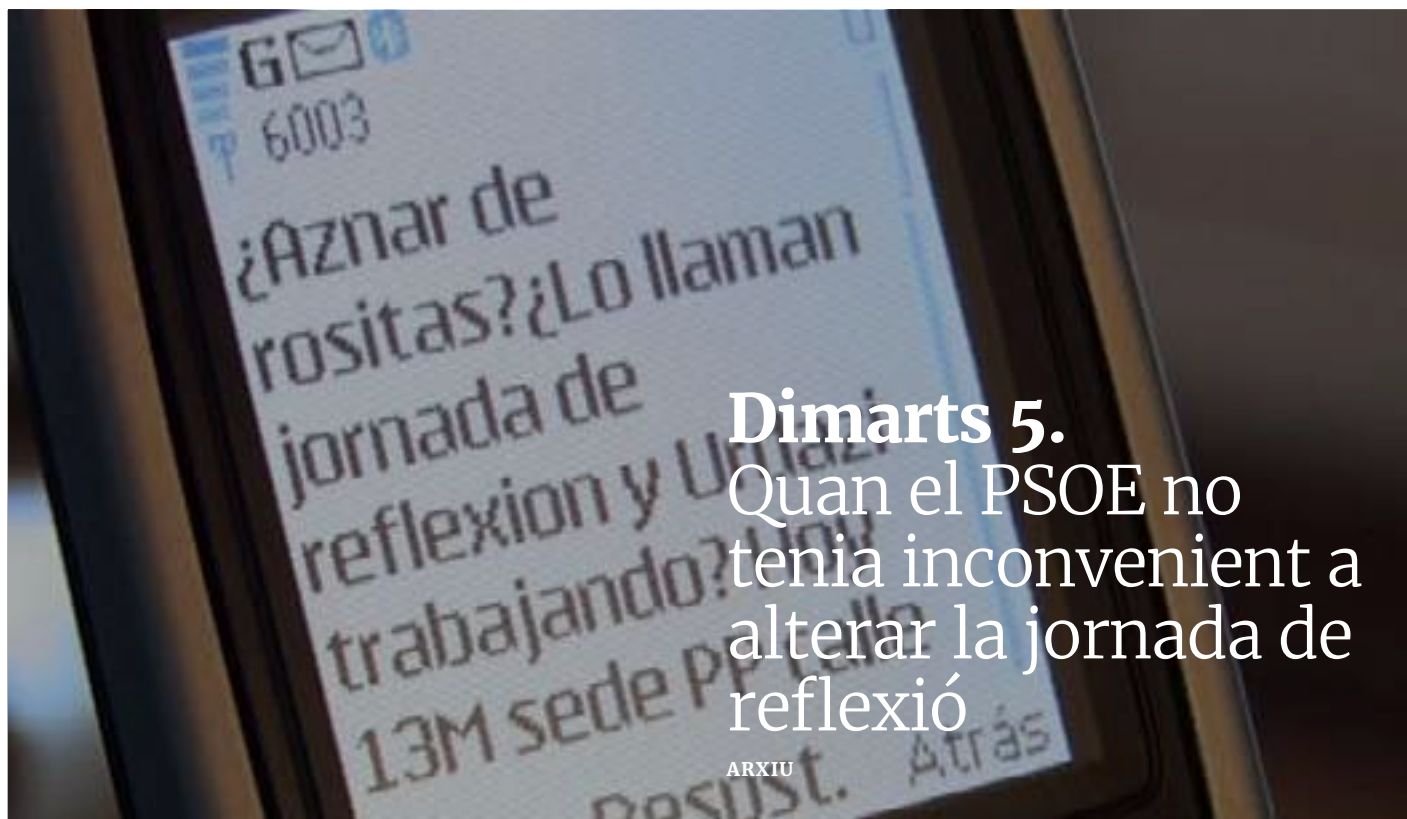
una de les òperes més famoses de la història.

La confluència de la força brutal dels militars espanyols i la lluita coratjosa d'*Egmont* per la llibertat dels seus esclats, amb tota la violència consegüent, en el cinquè acte, en el qual, clàssicament, la mort i la sang ho tenyeixen tot, tant en les obres de Shakespeare com en les de Goethe, com en les pel·lícules anomenades 'd'acció' de l'actualitat.

L'heroi que mor per la llibertat del seu poble és un tema molt emprat en la dramàtica romàntica. Però Goethe hi sap introduir una qüestió molt punyent, d'interès polític i sociològic: què ha de fer un poble davant de la condemna del seu líder? La resposta que dóna és ben poc engrescadora: el poble s'amaga, dissimula i no defensa ni poc ni molt aquell que sempre ha representat la salvaguarda dels seus interessos i de les seves llibertats. Goethe, com Shakespeare, creu molt poc en el poble, en la menestralia, en la burgesia, que veu sempre com una massa influenciable i volàtil, covarda i banal. Potser caldrà un dramaturg que, avui, escrigui el sisè acte d'*Egmont*, on es posi en escena el triomf polític del poble, és a dir de la democràcia. >>

7 DIES

{ La selecció de la setmana { 4-8 de novembre

Dimarts 5.

Quan el PSOE no tenia inconvenient a alterar la jornada de reflexió

ARXIU

Divendres 8.

Anna Rosselló, el segle de resistència que el menyspreu d'El Mundo no pot esborrar

ALBERT SALAMÇE

Dijous 7.

L'enganyifa dels programes econòmics

EFE

MIREIA VEHÍ

‘Dues setmanes de mobilitzacions han fet més que dos anys de govern efectiu’

Entrevista a la candidata de la CUP a les eleccions de diumenge al congrés espanyol

ALBERT SALAMÉ

ANDREU BARNILS

Mireia Vehí (1985) és una sociòloga nascuda a Vilafant, resident a Barcelona i cap de llista de la CUP a les eleccions espanyoles de diumenge. Ja va ser diputada al Parlament de Catalunya (2016-2018). En aquesta entrevista explica per què, per primera vegada, la CUP ha decidit

d'anar a Madrid, i l'estratègia que seguiran al congrés espanyol. Vehí va rebre VilaWeb ahir a la seu nacional del partit, a Barcelona.

—Per què ara aneu al congrés espanyol i abans no?

—Per la situació d'excepcionalitat evi-

dent que hi ha. I pel paper que han estat fent els partits catalans, tant els independentistes com els comuns. Perquè nosaltres pensem que ni el PSOE és la solució ni aconseguirem el referèndum pactat encara que tinguem tots els diputats dels Països Catalans. Entenem que a Madrid s'hi ha d'anar a fer de

Espanya no serà governable fins que a Catalunya no hi hagi una situació democràtica

El mandat del Primer d'Octubre és que la desobediència civil col·lectiva i en massa serveix

hackers. A contribuir que no es tanqui per dalt allò que la gent obre per baix. I a aixecar les vergonyes de la corrupció, de la monarquia, de l'Íbex 35. La nostra tesi és que Espanya no serà governable fins que a Catalunya no hi hagi una situació democràtica. I per això té sentit contribuir a la ingovernabilitat de les institucions a Madrid.

—Per què dieu que Espanya serà ingovernable fins que a Catalunya no hi hagi una situació democràtica? Pactaran PP i PSOE. I es quedaran tan amples. Tampoc es pot blocar res.

—No és una qüestió de bloqueig parlamentari. És una qüestió política i de règim. Hi ha una reconfiguració de l'estat espanyol. El 15-M obre una escletxa contra la legitimitat de l'estat. El PP cau per casos de corrupció, casos que no s'han resolt. I l'operació d'estat de PSOE i Sánchez tampoc no els funciona. I sí, que creiem que Catalunya és un dels elements que fan que tot això no els funcioni.

—Quina crítica faríeu als altres partits independentistes?

—Que dues setmanes de mobilitzacions han fet més que dos anys de govern efectiu. Per això diem que el seu paper tampoc hi ha contribuït a gaire. Ni regalar-li la investidura, ni no regalar-li-la, però després fer la política que s'ha fet des de la Conselleria d'Interior.

—Durant anys, l'esquerra abertzale anava al congrés espanyol, guanyava escons i ja no hi anava més. Els deixava buits. Ho faríeu?

—Quan hi arribem, mesurarem quin joc podem fer. Però segur que l'estratègia a Madrid implica fer visible que no hi pot haver normalitat democràtica. I d'entrada sabem que l'aventura al congrés té un recorregut limitat. Tampoc no pensem que hàgim de destinar tot el pes de la nostra intel·ligència col·lectiva a què fer al congrés espanyol. És un camp de batalla més. Per nosaltres, el pes és aquí, al Parlament de Catalunya i als ajuntaments. Per nosaltres, a

Catalunya ha d'haver-hi eleccions ara, a començament d'any. Aquest govern no s'aguanta per enlloc. I n'ha de sortir un govern fort que defensi la gent, en termes de repressió i de dret. Un govern que tingui la capacitat d'interpel·lar la comunitat internacional perquè posi taula de negociació.

—Comenteu la frase: 'Això no tracta d'independència, tracta de democràcia'.

—Per nosaltres, sí que tracta d'independència. Nosaltres tenim un projecte independentista. Feminista, socialista, anticapitalista. I pensem que la independència és la solució política més eficient a la crisi de règim i econòmica. Mireu els joves al carrer d'aquests dies. Us diuen que no veuen futur, feina, casa, ni uns estudis universitaris que no podran pagar-se. En aquest sentit diem que no és cosa d'independència i prou. Certament. Però és precisament la independència, que permet encarar l'impeachment al règim. I recuperar la sobirania.

—Otegi em deia que no veia la revolució comunista. Veia la revolució dels catalans. I que no entenia la crítica que deia que era un procés encapçalat per la burgesia, si resultava que a la presó també hi havia els burgesos de Convergència. Era un Otegi obert a acceptar la contribució de la dreta.

—L'esquerra independentista ha generat una aliança en un moment determinat amb la dreta catalana per a exercir el dret a l'autodeterminació. I penso que el resultat és positiu. Una altra cosa és veure que aquí no hem tingut estat, i per tant, el poder polític, militar i judicial, és a Madrid. Però això no vol dir que no hi hagi gent aquí que formi part de l'aparell d'estat. I burgesia de l'aparell d'estat. Hi són.

—El grup Planeta, el grup Godó i la Caixa.

—O el senyor Artur Mas i Jordi Pujol. Pujol ha estat un home d'estat. Passa que aquí hi ha hagut un dels espais polítics que els havien de substituir. Això ha passat. Però fixeu-vos en el Primer

El mandat del Primer d'Octubre, per nosaltres, és que la desobediència civil col·lectiva i multitudinària serveix

ALBERT SALAMÉ

d'Octubre. Se'n van les empreses de la burgesia catalana. Amb excepcions, el poder econòmic fort és unionista, monàrquic i conservador. Això desmenteix la idea que això del procés és la burgesia.

—La batalla a Urquinaona em va fer veure una cosa. La CUP ja no són els joves.

—Ha! Ens hem fet grans! A Urquinaona hi havia gent molt joveneta, que no es polititza com ho vam fer nosaltres. És potentíssim i molt profund, i despleguen un espai comú, un lloc comú, que diu Marina Garcés, on juga Instagram, Facebook, Twitter. Jo em vaig polititzar a la universitat, a la UAB, a l'assemblea de Polítiques i Sociologia i envoltada de llibres i gent més gran que t'ensenyava. Aquests s'han polititzat a hòsties. Hi ha un element que ni l'estat espanyol, ni Marlaska ni Buch no analitzen bé: els xavals fan un trencament emocional amb les estructures de l'estat i del poder. I això no és menor. Si tu no em garanteixes ni feina, ni casa, ni futur

econòmic, ni democràtic, i l'única cosa que fas és picar-me a mi i a la meua gent... Ui, aleshores.

—Urquinaona ha estat exemple d'espontaneïtat, més propi de l'anarquisme que no del marxisme.

—Aquests dies han connectat amb el background autònom i llibertari d'aquesta ciutat i d'aquest país. Som país d'anarquisme i comunisme llibertari. Aquesta generació d'Urquinaona són els néts dels qui hi ha a les cunetes. Connexió directa en termes de memòria històrica. Quan l'aeroport es va ocupar i se'n van tallar tots els accessos, jo vaig anar-hi a peu. Jo, i milers! Ningú donava ordres, algú va tenir la idea, i algú altre, també. Intel·ligència col·lectiva i endavant. Per això és viable continuar desplegant una estratègia de desobediència civil en massa. Aquest país, col·lectivament, s'ha fet molt intel·ligent.

—La CUP vol tornar a fer un referèndum o aplicar el resultat del que ja es va fer?

—La CUP pensa que el referèndum que

es va fer no té legitimitat democràtica i institucional en ús. Ara, el mandat democràtic potser és menys democràtic, però molt més profund. Molt més. El mandat del Primer d'Octubre per nosaltres és que la desobediència civil col·lectiva i multitudinària serveix. I que serveix davant un estat que reprimeix però també d'un govern de la Generalitat que no acaba de tenir un paper de defensa de la gent, amb valentia. I que l'horitzontalitat és imprescindible perquè la repressió de l'estat escapça cúpules. Per això nosaltres hem d'anar a obrir per baix.

—**Però com s'hi arriba a la independència: via referèndum? Via eleccions?**

—Nosaltres creiem que l'estat no seurà a negociar. No compartim la tesi d'ERC en absolut. Cap govern que surti del 10-N no s'asseurà a negociar. Només si desbordem l'estat, posarà un referèndum, o el dispositiu que sigui de resolució democràtica (perquè sí que pensem que això s'ha de decidir col·lectivament). Com el desbordem? Amb desobediència civil en massa, continuada, i desplegada. I que vagi més enllà dels Països Catalans. Ha d'arribar fins a l'estat espanyol. Perquè hi ha una crisi econòmica damunt la taula.

—**Què voleu dir? Que calen focus a Cas-tella, Andalusia, etc.?**

—Vol dir que nosaltres soles no desbordarem l'estat espanyol. Hem de poder connectar amb la idea que la independència és la nostra proposta com a país, i que també contribueix a democratitzar l'estat i el sud d'Europa. L'estat espanyol és un problema per als catalans, però també per als andalusos, castellans i gallecs. És un problema per a tothom. La nostra feina és desbordar des de Catalunya, tornar la iniciativa política aquí, fer unes eleccions de la qual surti un govern que defensi la seva gent. I en tercer lloc, apel·lar a la comunitat internacional. Per nosaltres l'estat espanyol no és un interlocutor vàlid. Només té una resposta repressiva. Nosaltres hem d'aconseguir interpel·lar la comuni-

tat internacional. La UE? No. La UE no mourà ni un dit. Llevat que tallis el flux de capital i que hi perdi diners. I que baixi l'euro. S'ha d'anar jugant amb el que tenim.

—**I què tenim?**

—Pressió de carrer, intentar construir un govern fort aquí i jugar la carta internacional.

—**Molta gent sap qui és la vostra mare, batllessa del PSC a Vilafan. Però i el vostre pare? No en parla mai ningú, del vostre pare.**

—Mon pare no hi és. Va morir el 2013. Mon pare era sots-inspector de la guàrdia urbana de Figueres. Independentista, comunista i republicà convençut. Escriptor de novel·la negra. Agustí Vehí. Va guanyar el concurs de novel·la negra Crims de Tinta. Jo sóc superfan de la novel·la negra. I si és en català, més. Hi ha gent que escriu increïblement bé, aquí. A vegades hi penso, en mon pare. Què diria que la seva filla fos diputada al parlament per la CUP? Contentíssim amb la possibilitat de la independència, estaria. Tenia una banderassa allà a Ponts de Molins. Una estelada que anava canviant. Es preocupava d'anar-la mantenint. Parlo de l'Alt Empordà. On tothom és independentista.

—**Teniu germans?**

—Sóc la gran. Els germans són músics. Toquen junts, ara. Van estar al Barcelona Acció Musical (BAM). Han tret un disc. North State, es diuen. I el disc, *Before the silence*. A casa meua hi ha la tradició de la música i els artistes i la tradició de la política. Política en sentit ampli.

—**La darrera és fàcil: per què han de votar la CUP?**

—Si VilaWeb em dona espai, no l'aprofitaré per demanar el vot. L'aprofito per dir que el carrer és l'única via que tenim. El que serveix més, més, més de tot, és ser al carrer i continuar amb l'estratègia de desobediència civil multitudinària. Això sí que és útil. ■

Nosaltres soles no desbordarem l'estat espanyol

La independència també contribueix a democratitzar l'estat i el sud d'Europa

ANNA MIÑARRO

‘Aquesta revolta és bona per a la nostra salut mental’

Entrevista a la psicòloga clínica Anna Miñarro, especialitzada en experiències traumàtiques i en la gestió dels traumes derivats de la violència social i d'estat

ALBERT SALAMÉ

ROGER CASSANY

‘Els ciutadans surten al carrer plens de frustracions i carregats d’injustícies.’ Qui parla i en fa l’anàlisi és la psicòloga clínica Anna Miñarro, especialitzada en experiències traumàtiques i en la gestió dels traumes derivats de la violència social i d'estat. I com a professional de la salut mental, diu: ‘Sortir al carrer és, de fet, una bona teràpia.’ En una entrevista anterior amb VilaWeb, fa exactament set mesos, Miñarro explicava que el judici contra els presos polítics era una repetició del trauma del Primer d'Octubre i, en alguns casos, era també la continuació de traumes anteriors, derivats de la guerra i del franquisme, que s’havien anat transmetent entre generacions i que no s’havien superat. Un cop coneguda la sentència, la situació ha canviat i la ferida no ha fet sinó créixer. ‘Ara ja no plou, ara diluvia.’ En aquesta entrevista, Miñarro parla de la manera com ens afecta psicològicament tot plegat, què hi podem fer i com, aquesta revolta als carrers que ha fet aflorar complicitats interessants entre fills, pares i avis, és també, en el fons, un acte de salut i bon un tractament.

—Explicàveu ara fa uns quants mesos que el judici als presos era una repetició del trauma del Primer d'Octubre. Ara ja tenim sentència...

—La sentència no tan sols és una repetició del trauma sinó que l’amplia. Ara ja no plou, ara diluvia. La sentència ha aconseguit que comenci a diluviar. I ha fet aparèixer un element nou: l’amenaça. És a dir, la sentència és amenaça i és alhora constatació d’una injustícia, la constatació que hi ha ciutadans que no poden ser reconeguts com a ciutadans de primera.

—Amenaça...

—Sí, una amenaça als ciutadans que es pot interpretar com una amenaça social. Hem observat que la força utilitzada per l'estat crea violència social, bàsicament dels aparells de l'estat contra els ciutadans. I aquesta és una condició mental en què el jo, el subjecte, perd la possibilitat

La sentència no tan sols és una repetició del trauma sinó que l'amplia

La tortura i altres formes extremes de força cerquen col·locar-nos en una posició en què som adaptables a qualsevol cosa

de reconèixer i de discriminar. I, per tant, què passa? Que molts ciutadans se senten paralyzats, uns altres confo-sos. Penseu que amb la sentència s'han tancat possibilitats democràtiques i això crea molta frustració, una frustració greu, tant individual com comunitària.

—Com la podem gestionar, aquesta frustració?

—La reacció natural, d'entrada, és aixoplugar-se. Com? En grups, de manera solidària. És a dir, el ciutadà experimenta una gran frustració perquè pensa que si així no podem fer res, què hem de fer? Si el camí que havíem cregut que podia servir acaba com acaba, què podem fer? La frustració és molt forta. Es constata que hi ha drets, com el d'autodeterminació, o determinades maneres de pensar, que tenen els camins absolutament barrats. I aleshores quina sensació tenen els ciutadans? Doncs que no es pot pensar segons què i que no es pot aconseguir res pels camins que durant tants anys ens havien dit i havíem pensat que eren legítims. Ens obliguen a distingir entre legalitat i legitimitat. I, com deiem, això porta confusió i paràlisi que, efectivament, des del punt de vista de la salut mental, és difícil d'abordar. És molt difícil perquè la paraula ha dimitit i aleshores la pregunta és: si ja no hi ha la paraula com a instrument, què ens resta, per a resoldre el conflicte? És un pensament molt dur i psicològicament obre un escenari molt complex.

—A què us referiu, quan parlem d'escenari complex?

—Bé, quan la paraula dimiteix apareix la violència, no la dels aldarulls, sinó la violència de la repressió i la intimidació. I ha passat això, perquè el diàleg no ha existit i la paraula ha dimitit. Si la paraula encara fos al tauler de joc, no hauria passat de cap manera. Cada dia veiem que els poders de l'estat espanyol estan més obsessionats a controlar persones, a controlar idees, a tancar webs i l'aplicació del Tsunami Democràtic, com a la Xina i a Rússia, els únics que fins ara havien fet tancar aplicacions com ara ho ha fet l'estat espanyol. I tot

això, en el fons, és com afegir gas a una ampolla tancada fins que al final aquesta ampolla explota. Gairebé és una reacció natural perquè no hi ha més via. I això afecta tant ciutadans individuals com el conjunt de la comunitat: grans, petits, mitjans, anònims i de tota condició. Perquè si resulta que l'estat té l'obligació de protegir-nos però en canvi ha empresonat setze persones per les seves idees (i també caldria comptar-hi els joves detinguts als aldarulls), que nou les ha condemnades a més de cent anys de presó, que ha rebentat l'ull a quatre nois joves, que ha lesionat els testicles de dos més, que ha inventat i fabricat proves per ficar a la presó uns nois que ja fa un mes que hi són i que ara resulta que la història dels explosius que ens havien venut era mentida... Tot això, què és sinó violència? Quina reacció s'espera l'estat, havent fet tot això?

—El sotmetiment?

—Exacte. I podríem anar més lluny: d'aquests nois que fa un mes que són a la presó n'hi ha un que es troba incomunicat més de setze hores cada dia. Això, del punt de vista estrictament psicològic, és una forma de tortura. I per a mi no és tan sols un acte de tortura, sinó un acte de tortura exercida de manera clandestina, per no parlar de totes les il·legalitats que expliquen els seus advocats i que segons ells es van cometre durant el viatge de Barcelona a Madrid. Si el ministre Marlaska diu, com ja ha fet, que qui té el domini de la violència és l'estat, aleshores em demano per què no assumeix la responsabilitat que li pertoca, és a dir, la de resoldre el conflicte per mitjà de la paraula i la de protegir i defensar els ciutadans. Ens ho fa molt difícil als professionals de la salut mental. I amb això responc la pregunta: la tortura i altres formes extremes de força i de violència quina funció tenen?

—Fer por?

—Cerquen, d'una manera insidiosa i en massa, la mobilització dels aspectes més mimètics, més oportunistes i més conformistes de l'ésser humà. És a dir,

La policia, que és l'estat, ha afegit més llenya al foc, en lloc de fer allò que li pertoca, que és defensar, protegir els ciutadans i estar al seu servei

ALBERT SALAMÉ

aquells que ens col·loquen en una posició en què som adaptables a qualsevol cosa. Aquella posició que ens fa vulnerables. D'aquesta manera la víctima arriba a un estat de regressió i de dependència absoluta de qui té al davant i de qui té la força. Per tant, des del punt de vista de la salut mental és un atac específic cap a tot allò que és actiu i creatiu en el subjecte. És un atac al pensament simbòlic, al conflicte ètic i sobretot a la identitat, perquè la identitat s'anul·la. Sí, l'estat cerca el sotmetiment, Sánchez no agafa el telèfon a Torra. Per què? Perquè vol que primer se sotmeti. I això, d'un punt de vista de la comunitat, és molt fort, perquè crea ciutadans de segona categoria, vol que hi hagi un sotmetiment, vol un poble agenollat. I quan estàs agenollat és evident que l'amo està per sobre, dempeus, i que té el poder de decidir per tu.

—Aquest és l'origen de les protestes i dels aldarulls?

—Bé, és que els ciutadans han dit prou. Se senten enganyats i han decidit de no acatar més allò que consideren un abús. Surten al carrer plens de frustracions

i carregats d'injustícies. Protesten per la frustració, la injustícia i la manca de futur democràtic.

—S'ha parlat molt del perfil dels joves que s'han manifestat. Què ens en podeu dir?

—També hi ha sortit molta gent gran i de tota mena, eh? No són tan sols els joves els que se senten frustrats. Però passa que els més joves probablement senten la frustració, la por i la injustícia d'una altra manera, d'una manera menys condicionada, i reaccionen d'una manera ben diferent que la dels no tan joves. Molts pares i mares s'han solidaritzat amb aquests joves. Evidentment, hi ha hagut més o menys alteracions en les protestes segons la violència que ha emanat de l'estat. És a dir, s'han cremat contenidors, encara no que ens agradi. Aquesta reacció, més o menys alterada, sempre ha estat vinculada a la violència que ha emanat de l'estat. La policia, que és l'estat, ha afegit més llenya al foc, en lloc de fer allò que li pertoca, que és defensar, protegir els ciutadans i estar al seu servei.

—Dieu que molts pares s'han solidaritzat amb els seus fills...

—Hi ha hagut una complicitat molt interessant entre pares, mares, àvies, avis i fills, malgrat els aldarulls. Molts fills són els que han encoratjat els pares i mares a participar i a protestar contra allò que durant anys han portat en silenci. Podríem dir que cada generació, a la seva manera, s'ha adonat que el règim del 78 s'havia esgotat i que no hi havia alternatives, i sortir al carrer, per a totes tres generacions, és alliberador. Hi pot haver hagut pares o mares que en un moment determinat no hagin volgut que els seus fills sortissin al carrer, per por dels aldarulls, però després han acabat pensant que sortir al carrer era una forma sana i ètica de defensa. Penseu que aquests pares o mares, i aquests avis i àvies, han patit el silenci obligat durant vuitanta anys i el maltractament del franquisme. I saben perfectament que això ha repercutit en la seva salut, tant física com mental. I per tant, per a ells, aquest 'diem prou' també inclou els anys repressius i d'impunitat del franquisme. Del maltractament, de la humiliació, de

tantes generacions escapçades, sense esperança, i que ara, a través dels fills, volen rescabalar la dignitat. Això ha passat, efectivament.

—De fet, parlant d'aquesta complicitat, un dels lemes d'una de les manifestacions d'aquests dies era 'No toqueu el nostre jovent'.

—És un lema definitiu, i des d'un punt de vista psicològic molt potent. Parlem de pares i mares i avis i àvies que han patit molt, molts dels quals encara tenen el besavi o l'avi o el pare a les cunetes. Han patit pel funeral d'estat a Franco de fa uns quants dies: un funeral d'estat en tota regla, amb l'Església Catòlica al davant, etc. Penseu que els qui criden 'No toqueu els nostres fills' han estat víctimes d'una transmissió generacional patològica i mai ningú no els ha demanat perdó ni els ha fet cap reconeixement públic, i l'oblit no existeix. Per tant, ara que els seus fills es rebel·len senten que són al seu costat, senten que responen no tan sols contra la sentència sinó contra aquesta impunitat acumulada, contra aquest silenci, contra tota aquesta injustícia mai reconeguda. I lògicament diuen 'no els toqueu'. De fet, si us hi fixeu, les manifestacions d'aquests dies, amb els joves a primera línia, també són una manera d'encarar el trauma dels pares i avis. M'atreveixo a dir que una bona manera d'encarar el trauma és sortir al carrer, és una bona manera d'elaborar tots aquests dols silenciats i sovint no elaborats.

—Manifestar-se al carrer, per tant, pot ser una bona teràpia?

—I tant, sortir al carrer és una bona teràpia. La revolta pot ser un acte de salut. I molts dels pares dels joves i estudiants que es manifesten de segur que, d'una manera o una altra, ho han considerat així. La revolta en aquest cas apareix com una reacció de defensa de la comunitat i això ens agrupa i ens identifica. És una actitud sana, perquè és un element de defensa quan et trepitgen. Arran d'aquesta necessitat de defensa, molts pares i mares acaben pensant que sortir al carrer pot ser alliberador i ho

ALBERT SALAMÉ

acaben fent. Sí, aquesta revolta és bona per a la nostra salut mental.

—Fa mesos també vau explicar que havíeu tractat víctimes del Primer d'Octubre. Heu treballat amb alguns dels joves que aquestes setmanes s'han manifestat i han viscut els aldarulls? Què els dieu?

—Sí, treballo amb uns quants. Primer escolto i tot seguit acompanyo. No parlem de qüestions polítiques, parlem de com s'han sentit, de sentiments, i com ha aparegut o desaparegut l'angoixa. L'element fonamental, d'entrada, és que se sentin acompanyats i, sobretot, reconeguts.

—Heu tingut la sensació que fossin joves violents?

—No, de cap manera! De fet, hi ha hagut aldarulls, cert, i fins i tot hi ha hagut alguns moments violents, però això no es pot anomenar violència de cap manera, o almenys no de la manera que pretén fer-ho l'estat espanyol. Són joves de tota mena i condició que no són violents, però en una situació extrema de

molta força sí que apareix una ràbia molt potent. Internament pensen: 'Si no ens en sortim ni així, ni fent bonat, i si ara ja no tinc res a perdre-hi, vaig a totes i m'enfado de veritat.' N'he tractat més d'un i més de dos i cap no tenia ni un bri de violència. Com tampoc en aquelles famílies que varen ser víctimes de la repressió i l'afusellament d'un familiar no apareix mai la venjança.

—La població ha mostrat més símptomes o trastorns mentals?

—Sí, podem dir que el conjunt de la comunitat mostra símptomes d'angoixa, estats d'alerta permanent, estats paranoïdes, por... I tot això és, en definitiva, el que vol inocular l'estat. Vol que ens quedem a casa i que tinguem por. Però em sembla que ho van calcular malament, perquè van pensar que amb la sentència tindríem només por i resulta que no ha passat. I ara la comunitat sent por, vinculada a la desconfiança, però sobretot sent malestar i ràbia. De fet, aquestes setmanes alguns dels sanitaris que han anat a atendre ferits han tingut atacs d'angoixa.

És a dir, el mateixos metges que tenien l'objectiu de guarir els ciutadans són els que han hagut de ser atesos! Cal entendre que, a banda els braços trencats, els ulls rebentats i més ferides físiques, que són molt greus, han aparegut moltes ferides emocionals i símptomes vinculats a la salut mental en moltes més persones.

—I com les hem de tractar?

—Davant d'aquest gran malestar, la primera cosa que hem d'exigir, i no és fàcil, és ser escoltats, ser reconeguts i ser acompanyats. I tot seguit compartir el màxim possible, solidàriament. I els professionals de la salut i de la salut mental, i professionals de més àmbits, cal que pensem en metodologies pròpies en aquestes situacions tan dramàtiques. I ens han de permetre de fer la nostra feina. Hem de poder cuidar i ser cuidats. Però sobretot els professionals de la salut mental ens hem de situar com a testimonis de la nostra època. Si fem funció de testimoni i atenem adequadament, crec que podem evitar repeticions de la força i de la violència d'estat, vinculada a la violència social, que l'estat imposa amb els uniformes i alhora

alertar perquè no tingui la temptació de repetir això que ha aplicat aquests dies. Per tant, també caldrà que l'estat surti i fugi de la temptació sàdica tot optant per vincular-se a la realitat democràtica.

—Els ciutadans no independentistes també se'n ressentent?

—Sí, és clar. De fet, cada vegada se sent més que hi ha ciutadans que no són independentistes que no estan gens d'acord amb els mètodes utilitzats per l'estat, que veuen clar que les formes són inadequades i que només serà possible d'arribar a una certa solució si es recupera la paraula. De fet, es van adonant que la responsabilitat de resoldre el conflicte cal exigir-la a l'aparell de l'estat, al poder legislatiu i al poder executiu. I que, per tant, cal votar, com a eina de diàleg, com a eina neutral i com a única via per a comptar de manera exacta. De fet, segons una enquesta recent el 45% dels espanyols consideren que el fet que Pedro Sánchez no agafi el telèfon a Torra és inadmissible. No obstant això, també hi ha no independentistes que utilitzen la desmentida i l'alienació, per raons

psíquiques o polítiques, és a dir, que miren cap a una altra banda i assumeixen el discurs de l'amo, de l'estat, sense voler-ne saber res. I finalment, també hi ha un tercer perfil, el d'aquells que, com diu l'adagi xinès, en lloc de mirar la lluna miren el dit que l'assenyala, que són incapaços de veure-hi més lluny i que fan com si tot allò que passa no tingués res a veure amb ells.

—Per acabar, cap consell?

—La recuperació mental i la recuperació de situacions traumàtiques com aquestes per a tots plegats depèn sobretot d'un reconeixement públic d'ordre ètic i d'ordre socio-polític. Això és claríssim. De fet, penso que podem parlar clarament de violència d'estat vinculada a la violència social, perquè un dels propòsits que ha tingut l'estat en tot aquest procés ha estat de desmantellar els qui considera líders utilitzant totes les eines que tenia a l'abast, com s'ha encarregat de recordar Pedro Sánchez. Per tant, que l'estat fos conscient d'on som i fes un reconeixement públic de tot plegat seria el primer pas per a donar a la paraula el lloc que mereix, i abordar el dol i la recuperació.

—Ara com ara, un reconeixement d'aquesta mena per part de l'estat sembla complicat...

—Ho és. I, com dèiem, abans cal recuperar la paraula. Si no s'ha aconseguit ni tan sols que la paraula continués viva, ara efectivament un reconeixement públic d'aquesta mena sembla molt complicat. Però no podem ser pessimistes. Si no som capaços de reconèixer què passa, ara i des del 2017, les conseqüències de la violència i de la força cada vegada seran més devastadores, perquè conservaran i perllongaran el patiment. Sabem que la paraula només es podrà recuperar si tots els aparells que conformen l'estat acaben assumint que la política també és una qüestió moral i no legalista i, per tant, veient l'altre com a diferent però alhora com a igual. Mentrestant, reitero, el millor consell és saber on som, qui som i dir-ho, compartir-ho sense por i demanar ajuda, si convé. I, si cal, sortint al carrer. ■

Anna Rosselló, a la concentració contra Felipe VI dilluns proper a Barcelona. ALBERT SALAMÉ

Anna Rosselló, el segle de resistència que el menyspreu d'El Mundo no pot esborrar

Perfil En un article, li van dir 'Matusalem' i 'mascota independentista'. La seva vida ha estat marcada per la repressió i el compromís polític

ORIOL BÄBLER

Aнна Rosselló va néixer a les beceroles de la dictadura de Primo de Rivera. La seva figura diminuta, amb el cabell lleugerament esbullat, es confon amb la cadira de rodes. Sembla fràgil, però la seva espatlla carrega un segle d'història, en què ha conegut totes les cares de la repressió i la misèria. I tanmateix, no ha perdut mai el compromís.

Si la salut li ho permet, Rosselló va a totes les mobilitzacions independentistes. Dilluns, acompanyada de la seva filla Carme, va ser a l'avinguda Diagonal de Barcelona. A primera línia, entre milers de manifestants, va protestar contra Felipe VI amb una estelada i un cartell antimonàrquic. Una protesta més a l'història, si no fos pel diari El Mundo.

En mans del diari espanyol, Rosselló es va convertir en la 'Matusalem indepe' i la mascota de la manifesta-

Si la salut li ho permet, Rosselló va a totes les mobilitzacions independentistes

ció. Les referències a la lluita antifrancista, a l'exili i al patiment van quedar reduïdes sota una bona dosi de menyspreu. 'Va ser, en definitiva, l'element més pintoresc d'aquest parc temàtic "indepe" en què s'ha convertit cada mobilització a la Catalunya de la tardor post-sentència de l'1-O', deia l'article.

Una història de repressió, amor i exili

Rosselló, nascuda a Flix (1923), va viure amb un entorn molt polititzat des del

CATALUÑA

Anna, la Matusalén 'indepe' de 96 años, en silla de ruedas contra el Rey

QUICO ALSEDO
Barcelona

Martes, 5 noviembre
2019 - 02:27

Ver 173 comentarios

La mascota de los independentistas en Diagonal fue una escritora represaliada por el Franquismo y que se situó prácticamente frente a los antidisturbios

Peça del diari El Mundo sobre Anna Rosselló. EM

La família va recórrer més de 15.000 quilòmetres a cavall –amb un carruatge llit construït per ells mateixos– i a peu

bressol. Els seus germans van lluitar amb l'exèrcit republicà i tots dos van ser condemnats per consells de guerra franquistes. Un va passar set anys a la presó i l'altre es va exiliar a Catalunya Nord. Per forçar-ne el retorn, les autoritats franquistes van fer xantatge a la família i van empresonar el pare. El 1940, l'home va morir entre barrots. L'explicació oficial de la defunció va ser: 'Ha caigut per unes escales.' I cap més detall.

En els primers trams de la postguerra, Rosselló va tenir poques alegries, però una va ser conèixer Josep Travesset. Un parent llunyà de Balaguer amb qui es va trobar a Andorra. La reunió no va ser

pas fortuïta. Travesset era l'enllaç per a fer arribar una carta de la família al germà exiliat a Perpinyà. Allò que havia de ser un favor es va acabar convertint en una història d'amor.

Travesset havia arribat a Andorra després del final de la Segona Guerra Mundial. Com tantes altres víctimes de l'exili republicà, Travesset va passar de les trinxeres militars al camp de concentració d'Argelers. Però el patiment no es va acabar allà. Amb l'ocupació nazi, va ser forçat a treballar en una fàbrica a Alemanya, d'on va escapar al final de la guerra.

A més de l'afecte personal, Travesset i Rosselló compar-

tien anhels i ideals. Ambdós eren esperantistes i tenien sòlides arrels polítiques. Després de casar-se es van instal·lar a Barcelona, però les noces no van ser dolces. El règim els tenia en el punt de mira i el marit va ser empresonat pel seu passat republicà. El 1956, ja amb la Carme a la família, van decidir d'anar-se'n a l'exili. La situació política i econòmica els havia submergit gairebé en la misèria.

A Sao Paulo, la principal ciutat del Brasil, els Travesset i Rosselló van trobar l'estabilitat que necessitaven. Tanmateix, amb el temps, la curiositat per aprendre s'imposà a la comoditat i van començar un periple per l'Amèrica del Sud i Central. L'objectiu? Conèixer les nacions ameríndies subjugades pel colonialisme espanyol. La família va recórrer més de 15.000 quilòmetres a cavall –amb un carruatge llit construït per ells mateixos– i a peu.

La consciència política dels Travesset i Rosselló es va anar enfortint en cada etapa del trajecte. Duien una vida senzilla, fins i tot precària. Combinaven els ingressos que treien de conferències i exposicions de pintura amb l'hospitalitat de la gent. A més del Brasil, van visitar i viure a Bolívia, el Perú, l'Equador, Colòmbia, Panamà, Costa Rica, Nicaragua i Hondures.

El llibre *L'Amèrica marginada*, publicat el 1978, és el testimoni d'aquells anys de recerca i convivència amb els nadius americans. Però no és el seu únic rastre literari, Rosselló ha escrit més d'una vintena de llibres.

El 1965, els Travesset i Rosselló van tornar a Barce-

A L'OPINIO PÚBLICA

DENUNCIA DE TORTURA

La nostra filla, Carme Travesset i Rosselló, de 21 anys d'edat, fou detinguda el dia 26 d'octubre del propassat any, per una set o vuit subjectes de la Brigada Político-Social, que li començaren a donar cops de puny, estirades de cabells i a disparar-li el revòlver a poca centímetres del cap. Aquest suplici durà més o menys una hora, després de la qual, van endur-se-la a la Comissaria de Policia de Via Laietana, on li practicaren immediatament el sistema de tortura anomenat de la BARRA.

Aquest consisteix en passar-li una barra de ferro entre les cames i els braços, prèviament emmanillades les mans a l'altura de les cames, sostenint la barra entre dues taules, de manera que el cos quedés penjant de cap per avall.

En aquesta posició li fustejaren bàrbarament els peus descalços amb barres de ferro i corretges. Quan els peus estaven suficientment inflats i quasi in-

sensibles, li anaven clavant l'extrem d'una barra de ferro que acabava en punxa, produint-li intensíssimes i vives fiblades.

Cada vegada que es desmaiava, la despenjaven llençant-la per terra, i a fi de que retornés, li assotaven tot el cos amb les mateixes barres de ferro i corretges, apretant-li ferotgement l'estómac.

A la nit del tercer dia i davant el seu lamentable estat físic, van dur-la a l'infermeria de la mateixa Comissaria, on el "doctor" va declarar que estava molt baixa de pressió, però que aquest estat se'l creava ella mateixa.

Així van poder continuar la tortura durant tres dies més, amb les seves conseqüents nits.

De la Comissaria de Policia van dur-la directament a la Presó, sense deixar-la passar pel jutjat de Guàrdia a fer declaracions. A la Presó no fou assistida per cap facultatiu, havent hagut de ser transportada durant bastants dies per les companyes de captiveri.

El dia 30 de desembre propassat va quedar en llibertat provisional, baix fiança de quaranta mil pessetes.

Tot seguit van portar-la al facultatiu.

RESULTAT: tendons i teixits dels peus trencats. El cor sumament delicat. Baixíssima la pressió. Atrofiament de les cames. Estat general, exhaust.

Públicament demano la fi d'aquesta violència sense qualificativa.

PEL RECONeixEMENT DELS DRETS DE L'HOMEN

PER LES LLIBERTATS DEMOCRÀTIQUES!

PER LA PAU!

Signat,

ANNA ROSSELLÓ

Gener de 1976

Carta d'Anna Rosselló sobre les tortures a la Via Laietana de Barcelona el 1976. CEDIDA

lona. A les acaballes del règim, van intensificar l'activitat antifranquista, a la qual també es va afegir la petita de la casa. La Carme s'involverà amb el PSAN provisional i va ser empresonada diverses vegades. El 1975, va ser torturada durant cinc dies a la comissaria de la Via Laietana.

En una carta signada el gener de 1976, Roselló va denunciar-ho:

«Li practicaren immediatament el sistema de tortura anomenat de la barra. Aquest consisteix a passar-li una barra de ferro entre les cames i

La seva figura és un exemple de resistència. Memòria viva d'un passat molt fosc i una inspiració per la generació del 14-O

els braços, prèviament emmanillades les mans a l'altura de les cames, sostenint la barra entre dues taules, de manera que el cos quedés penjant de cap per avall.

En aquesta posició li fustejaren bàrbarament els peus descalços amb barres de ferro i corretges. Quan els peus estaven suficientment inflats i quasi insensibles, li anaven clavant l'extrem d'una barra de ferro que acabava amb punxa, produint-li intensíssimes i vives fiblades.

Cada vegada que es desmaiava, la despenjaven

llençant-la per terra, i amb la finalitat que retornés, li assotaven tot el cos amb les mateixes barres de ferro i corretges, estrenyent-li ferotgement l'estómac.»

Per a alguns, Anna Rosselló serà l'enèsim gargot estrafolari en una manifestació independentista. L'àvia 'de la cabellera platejada al vent que cantusseja "els carrers seran sempre nostres"'. Però la seva figura és un exemple de resistència. Memòria viva d'un passat molt fosc i una inspiració per la generació del 14-O.

GUILLEM BALBOA

‘El suport a la moció de censura de Sánchez no ha servit de res’

El cap de llista de Més Esquerra espera aconseguir quaranta mil vots perquè les Illes tinguin veu pròpia a Madrid

ALBERT SALAMÉ

PERE MARTÍ

Guillem Balboa Buika (1965) va néixer a Guinea, quan encara era colònia espanyola, però a quatre anys va venir a viure amb la seva família a Mallorca. Tècnic de comunicació de la Universitat de les Illes Balears, el 2015 fa el salt a la política i és elegit regidor per Més a Alaró. El 2017 n'aconsegueix la batllia. Ara és el candidat de Més Esquerra per les Illes a les eleccions espanyoles. Les enquestes el deixen fora del congrés, però Balboa no renuncia a aconseguir els quaranta mil vots que necessita perquè Mallorca tingui veu pròpia a Madrid.

—A les eleccions de l'abril us vàreu presentar amb el nom de Veus Progressistes. En canvi, ara la coalició s'anomena Més Esquerra. Què ha passat?

—La coalició és la mateixa, però hem volgut reforçar la marca Més, perquè és més coneguda. A l'abril hi havia gent que no trobava la nostra papereta. Els partits que ens presentem són els mateixos, amb l'excepció d'Ara Eivissa, que se n'ha desvinculat. La resta, Més per Mallorca, Més per Menorca i Esquerra Republicana, hi tornem a ser. I el missatge és el mateix: volem ser la veu del sobiranisme d'esquerres a Madrid.

—A l'abril no ho vau aconseguir. Ara sí?

—A les anteriors eleccions, el PSOE es va presentar com el vot útil per a frenar l'extrema dreta. Ara ja no ho pot dir, perquè ha preferit repetir les eleccions que no pas formar un govern d'esquerrers. Juntament amb Podem, van obtenir 11.210.000 vots, però van ser incapaços d'arribar a cap acord. A nosaltres el vot útil ens va castigar molt, perquè a les Illes hi ha un vot diferenciat entre les eleccions espanyoles i les autonòmiques o municipals. A les primeres, la gent fa vot útil, però a les altres ens vota a nosaltres. Ara s'ha vist que el vot útil al PSOE i Podem ha estat un frau. Sánchez va enganyar els seus electors. El nostre objectiu és trencar aquest vot diferenciat a les Illes.

—Les enquestes us tornen a deixar sense escó.

—Hem de repetir un percentatge de vot entre l'11% i el 12%. És el que tenim a les municipals i autonòmiques i ara l'hem de mantenir. Calculem que són aproximadament quaranta mil volts per obtenir un diputat, tenint en compte la participació, que preveiem inferior a l'abril.

—Aquest diputat a quin grup parlamentari aniria?

—No ho hem decidit encara. Primer hem de veure si sortim, però si ho aconseguim, creiem que totes les forces sobiranistes d'esquerra amb representació al congrés haurien de treballar de manera cooperativa per trencar el règim espanyol.

—Un grup parlamentari conjunt?

—Això sembla ara com ara molt difícil, però sí que es pot millorar la cooperació amb forces com ERC o Compromís, per exemple.

—Demaneu de trencar el règim. Com es fa?

—Vivim un moment excepcional en què es fa molt evident que a Espanya hi ha una crisi que no és solament territorial, es una crisi de règim. Hi ha un qüestionament dels pactes del 1978, hi ha un esclat constituent per a canviar de model d'estat. Es torna a qüestionar la monarquia, es parla de república. És en crisi el sistema i l'edifici construït el 1978 s'enfonsa. Les constants apel·lacions a la llei, a la constitució demostren la feblesa dels partits estatals a l'hora de presentar respostes a aquesta crisi. La realitat ha superat la legalitat. La llei no és cap excusa per a aturar les reivindicacions que vénen de sectors socials cada vegada més amplis, sigui a Catalunya, a les Illes, al País Valencià o a qualsevol lloc de l'estat.

—Un govern d'esquerra amb Pedro Sánchez donaria resposta a aquesta crisi?

—És difícil de creure. Sánchez ha perdut tota la credibilitat. Ha demostrat que és

ALBERT SALAMÉ

un polític que pot defensar propostes oposades sense immutar-se. Va arribar al poder gràcies a una moció de censura amb el suport de partits sobiranistes, amb la promesa d'abordar canvis sobre el model d'estat. Després s'ha vist que la moció de censura no va servir de res. Sánchez no té principis i pot canviar de guió en qualsevol moment. El guió que segueix ara no convida gens a l'optimisme. En aquesta campanya s'ha vist amb la llei mordassa digital, que és inacceptable.

—Quina solució proposa Més Esquerra?

—Nosaltres creiem que la sentència del Tribunal Suprem espanyol contra els líders independentistes és la culminació d'una cadena de despropòsits fruit de la judicialització de la política, que va començar el PP i que el PSOE ha mantingut. És una sentència molt perillosa, perquè

retalla drets no únicament a Catalunya, sinó arreu. Si realment hi ha voluntat política de solucionar el conflicte, nosaltres proposem dues coses. Primer, una amnistia de tots els presos i exiliats. I després, la constitució d'una taula de diàleg sense límits ni condicions on es pugui parlar de tot, inclòs el dret d'autodeterminació. Després de les eleccions hi ha d'haver canvis, perquè la situació actual és insostenible.

—Aquesta posició topa amb la de l'executiu balear, on Més governa amb el PSIB.

—De moment, no ha portat tensió, però pot acabar passant. Més per Mallorca complirà el pacte de Bellver, que és el programa de govern. Però no sabem com pot afectar el context en el futur. Nosaltres no deixarem de defensar allò en què creiem.

Els candidats a la presidència del govern espanyol Pablo Casado, Pedro Sánchez, Santiago Abascal, Pablo Iglesias i Albert Rivera. ACN

L'enganyifa dels programes econòmics

Economia Anàlisi de l'apartat econòmic dels programes electorals: el tractament de les pensions, amb un 'aquí no passa res' i eludint un dèficit anual de més de 15.000 milions, em sembla l'exemple més irresponsable

JORDI GOULA

Aquests últims dies han aparegut un seguit de xifres que comencen a pesar negativament en el futur de l'economia. La caiguda de comandes industrials i el fort augment de la desocupació, tant a Catalunya com a l'estat espanyol, i la dura retallada del PMI manufacturer espanyol (l'índex de gestors de compres) a l'octubre fan preveure un últim trimestre de desacceleració més dura, malgrat la resistència que mostra el

consum. I aquest canvi de l'entorn com s'assumeix en clau electoral? Doncs us diria que fatal. D'entrada, hi ha dos fets que em semblen importants. I em referiré exclusivament als partits d'àmbit estatal, que són els que tallen el bacallà al congrés espanyol.

El primer fet és que gairebé no han tocat els programes econòmics que presentaven a les eleccions del mes d'abril. I els programes no han canviat, però la situació de l'economia, sí. Recordem que llavors, a l'abril, el Banc d'Espanya acabava d'apujar la previsió de creixement del

Gairebé no han tocat els programes econòmics que presentaven a les eleccions del mes d'abril

PIB per al 2019; en canvi, ara fa ben poc l'ha abaixat dràsticament, del 2,4% al 2,0%, paral·lelament amb Europa. El segon fet és més subtil i passa gairebé desapercebut: els economistes de primera fila que hi havia a l'abril han anat caient de les tribunes dels partits per motius diversos, aquests darrers mesos. I vénen temps en què caldran bons economistes per a prendre decisions.

Tenim davant, doncs, unes eleccions paradoxals. Mentre l'economia hauria de ser en un primer pla per a buscar la millor manera d'encarar

Pedro Sánchez i Pablo Casado, durant el debat. EFE

L'economia ha estat sempre el parent pobre a totes les eleccions, però em fa l'efecte que aquesta vegada encara més

la davallada del cicle, sembla que això no interessi ningú ni compti per a res. Catalunya s'ha convertit en el centre d'atenció... per a amagar als votants els problemes reals de l'economia espanyola. Com pot ser que castigar Catalunya esdevingui més important que no pas les pensions a l'hora de decidir el vot? O 'caçar' Puigdemont, més decisiu que no pas frenar el dèficit? O il·legalitzar referèndums, més urgent que no un nou model de finançament autonòmic? O mirar d'evitar que s'ensenyi català a l'escola, més vital que la lluita contra la pobresa?... Sí, ja ho sé, podria afegir-hi moltes més bajanades, però crec ja n'hi ha prou.

En realitat, l'economia ha estat sempre el parent po-

bre a totes les eleccions, però em fa l'efecte que aquesta vegada encara més. I, per acabar-ho d'adobar, quan es parla d'economia moltes vegades se solen dir disbarats. Per exemple, quan el líder de Vox va dir al debat televisiu de dilluns que les autonomies costaven 90.000 milions i va quedar tan descansat perquè es pensava que 'afavoria' el centralisme, cap dels presents no va dir res. Però la realitat és que les comunitats recaptin 90.000 milions, no 'costen' aquesta xifra, que és molt diferent, oi? Què passa? No van caçar la bestiesa o no sabien ben bé com anava la cosa...? És només un exemple. Sempre he pensat que mentre no es faci estudiar economia a l'escola, com es fa amb les ciències naturals o la química,

a les eleccions –o a fora– els més llestos sempre tindran la temptació d'ensarronar el personal en els aspectes econòmics. Perquè, a més, la gent no s'atura a pensar que en bona lògica hi ha promeses que no es poden complir de cap manera.

M'he dedicat a mirar els programes econòmics dels partits espanyols i us asseguro que hi ha veritables barbaritats. Proposen d'arribar a una mena de Xauxa, però sense dir-ne el cost ni d'on sortiran els calers. I si hi ha res escrit al programa, vol dir que els polítics ho deixen anar durant la campanya. Emboïca que fa fort! M'esgarrijo només de pensar que la gent pugui votar perquè s'ha cregut allò que li han dit en aquest terreny. Però, de tot, allò que em fa patir més són les pensions. Recordeu que ja fa uns quants anys que arrosseguem un dèficit anual de més de 15.000 milions d'euros, que es va tapant amb crèdits que es converteixen en deute. Sens dubte, avui és el gran problema que té l'estat espanyol. I mireu com el volen resoldre –és un dir– els partits.

Comencem pel PSOE. 'Pensions protegides cada any i per sempre' és el títol. I explica que 'pensions justes significa blindar a la constitució el sistema públic de pensions, abordant les reformes que en garanteixin la sostenibilitat i la suficiència, actualitzant-les d'acord amb l'IPC real i augmentant les pensions mínimes i no contributives, en atenció al diàleg social i en el marc del Pacte de Toledo. El mes de desembre vinent actualitzarem les pen-

M'he dedicat a mirar els programes econòmics dels partits espanyols i us asseguro que hi ha veritables barbaritats

En vista dels programes, no crec que ningú decideixi el seu vot per les promeses econòmiques

sions del 2020 d'acord amb l'IPC real'. Ni una paraula de què cal fer perquè siguin sostenibles. Això sí, sona molt bé al pensionista o futur jubilat que ho senti.

Ara el PP. Assegura que les pensions han de mantenir el poder adquisitiu. Recordem que, amb Rajoy, van abaixar el creixement al 0,25% anual. Però ara diuen: 'La revaloració tindrà en compte tant l'IPC com altres indicadors que garanteixin el compliment simultani dels principis de manteniment del poder adquisitiu i sostenibilitat.' Sembla que han oblidat, doncs, allò que havien explicat i raonat fa pocs anys. Però el fet més important és que ara també sona molt bé.

I anem cap a Unides Podem, que, com a bon partit d'esquerres, és el més generós. 'Incrementarem les pensions mínimes –diuen– i les no contributives. Apujarem també les pensions de viduïtat i elevarem de manera immediata les pensions mínimes a partir de 750 euros. Les persones que arribin a l'edat de jubilació podran triar lliurement els anys de còmput per al càlcul de les

seves pensions entre tots els de la seva vida laboral. Les persones que hagin cotitzat almenys 35 anys podran jubilar-se anticipadament sense penalització en les pensions.' Està molt bé. Però com es finançarà aquesta millora? Ho expliquen. A part la creació neta d'ocupació i, per tant, d'ingressos, 'revisarem l'actual sistema de reduccions de quotes a la Seguretat Social i de bonificacions. Eliminarem, a més, els topalls de cotització, de manera que els qui tinguin salaris molt alts cotitzin més, a més dels beneficis fiscals per a les inversions en plans de pensions privats'. Què cal dir? Doncs que l'augment d'ocupació veurem com evoluciona, que l'augment de topalls cal veure com es fa i quant a eliminar els beneficis fiscals als plans privats, anem malament, perquè ja no en tenen...

Vox diu que les pensions contributives seran exemptes en l'IRPF, no per doble tributació, 'sinó per justícia amb els que han tributat durant tota la seva vida laboral'. I tenen una diferència clara amb els altres. Parlen d'un nou model per a les pensions

(mixt de capitalització i repartiment). 'Un sistema que es basi en la solidaritat: garantint una pensió mínima que es revalori amb el cost de la vida i amb la propietat: assegurant el dret dels ciutadans a disposar d'estalvis propis en acabar la seva vida laboral que complementin les pensions mínimes.' Un sistema que segueix la tendència de les reformes d'Europa, però que en el programa es limita a proposar sense definir cap mena d'afegitó.

I queda Ciutadans, que no vol ser menys generós que els altres. Comença afirmant: 'Garantirem el poder adquisitiu de les pensions dels nostres pares i dels nostres fills.' I continua: 'Flexibilitzarem l'accés a la jubilació valorant no tan sols el temps, sinó també les quantitats cotitzades durant tota la vida laboral. Habilitarem fórmules que permetin d'avançar l'accés a la jubilació sense minva de la pensió segons el temps i les quantitats cotitzades, i reforçarem el premi que reben els qui retardin voluntàriament la jubilació. Garantirem que sigui compatible treballar i percebre el

100% de la pensió. Paral·lelament, prohibirem la jubilació forçosa tant en l'àmbit de l'ocupació privada com de l'ocupació pública.' Ve't aquí una altra promesa molt bona i global, però sense dir quines fórmules es faran servir.

Francament, em sembla molt agosarat i fins i tot irresponsable parlar de promeses i de garanties en el cobrament de les pensions sense especificar l'altra cara de la moneda, la menys agradable a l'orella: un canvi necessari del sistema de finançament. Només ho fa Unides Podem i sembla insuficient; Vox es limita a un desideratium que ja s'explora a Europa. Però insisteixo que el problema el tenim des de fa molt de temps i cap govern no ha gosat fer el pas d'afrontar-lo de cara.

M'he limitat a parlar de les pensions, però podríem parlar de molts aspectes coixos... o d'aquells de què ni tan solament es parla. Realment, en vista dels programes, no crec que ningú decideixi el seu vot per les promeses econòmiques. És una pena, perquè era un bon moment per a aportar idees de canvis en aspectes clau de la nostra societat.

LAURA BORRÀS

‘Amb orgull, podem reivindicar l’acció que fan els nostres joves’

Entrevista a la candidata de Junts per Catalunya al congrés espanyol a les eleccions del 10-N

ALBERT SALAMÉ

ANDREU BARNILS

Laura Borràs (1970) torna a ser candidata de Junts per Catalunya al congrés espanyol a les eleccions de diumenge. Després del seu breu pas com a consellera de Cultura al govern del president Quim Torra, aquesta independent és ara la cap de llista a Madrid. Veu crítica amb l'actuació recent dels Mossos, de la policia espanyola i de la violència policíaca, Borràs també explica que va anar a l'hospital a visitar el policia espanyol ferit. Aquesta experta en literatura comparada no creu que s'hagi d'investir Pedro Sánchez. Borràs va rebre ahir VilaWeb al Parlament de Catalunya.

—S'ha d'investir Pedro Sánchez?

—Aquest Pedro Sánchez no s'ha d'investir. Encara ha endurit més les seves posicions. Encara mostra més prepotència, supèrbia i arrogància i sobretot el menyspreu que té a defensar la democràcia.

—Va ser un error creure que el PSOE calmaria les coses?

—Era legítim i comprensible apostar per un canvi, perquè el que hi havia era el rostre autoritari del PP. Era difícil d'imaginar que hi hagués una competició cos a cos com hi ha ara entre dreta, esquerra i extrema dreta per arraconar Catalunya i atemptar contra les mateixes bases del sistema democràtic a Espanya. Segurament, l'estat espanyol només té la recepta de sempre, la del segle XIX, XVIII i XVII, repressió i violència, per encarar un repte que és del segle XXI. Democràcia i independència. Ells pensaven que la sentència no seria part de la solució, però confiaven que la repressió que es desprenia de la sentència sí que desmobilitzaria la gent. Que Pedro Sánchez i el PSOE pugin al carro demostra que s'han adonat que no hi ha marxa enrere. La independència de Catalunya és només qüestió de temps i democràcia.

—Votar Laura Borràs és votar Miquel Buch?

—Votar Laura Borràs és votar un espai que comprèn membres del PDCat, fins a ERC, ICV (Morrà) o PSC (Marina Geli és candi-

Denunciem la violència policíaca i demanem que s'investigui

La determinació que hem vist als carrers no ha estat corresposta, a la mateixa altura, per les institucions

data a Girona) i independents com pugui ser jo. Per això a la butlleta hi diu 'Laura Borràs' i, entre parèntesis, 'independent'. Un espai que també inclou Roger Español, que encapçala la llista del senat. Quan la gent em diu: 'Voldria votar-la a vostè però no puc perquè hi ha Miquel Buch, responc que Miquel Buch no és a la llista del congrés. Formem part d'aquest espai? Sí. Un espai excepcional, que uneix gent d'origens molt diferents per aconseguir la independència d'aquest país.

—Segons el GESOP, els votants de Junts per Catalunya són els que suspènen més l'actuació dels Mossos (73%), per sobre d'ERC (69%) i Podem (36%) [L'enquesta no preguntava per la CUP.] I amb la policia espanyola, també. Els més crítics amb la violència policíaca, els votants de Junts per Catalunya. Curiós.

—Hi ha moltes veus de Junts per Catalunya que hem denunciat la violència policial. I ho fem sense ambages. I ho fem amb tota la contundència. I ho fem perquè els nostres estàndards de qualitat democràtica són els que impedeixen de veure bé aquestes imatges. I per això demanem que s'investigui aquesta brutalitat. No la volem tornar a veure. I instem a emprendre mesures que la desterrin del cos dels Mossos d'Esquadra, que no es pot veure afectat per accions puntuals que hem vist tots, i que són vídeos que no volem veure. Però prenguem les mesures perquè això no pugui ser així. I també crec que fem molt d'èmfasi en la brutalitat policial que han comès alguns membres de la Brimo dels Mossos, perquè ja donem per fet que la policia nacional espanyola utilitza sense cap mena de subterfugi la violència policial. I que a tot estirar el que rebrà és una condecoració. Nosaltres la violència policial la denunciem i demanem que s'investigui. I esperem les sancions.

—El problema és el conseller de torn? Els Mossos? O la Brimo? Recordo fa anys David Fernández centrant el debat sobretot en la Brimo.

—Podem tirar-nos els noms dels consellers pel cap. Podem fer-ho. I així no parlem de Marlaska i de la policia nacional.

El 2009, amb el conseller d'Interior Joan Saura, els antiavalots van entrar a la Universitat de Barcelona contra els estudiants que protestaven pel pla Bolonya. El problema, gairebé estructural, és la Brimo. El que cal fer és una reforma en profunditat d'això. I podem dir que hem obert l'auditoria més gran interna dels Mossos d'Esquadra. Comencem a posar-hi solucions. Escoltarem al conseller quan comparegui. Hi haurà una comissió d'investigació. No el sorprengui que siguin els votants de Junts per Catalunya els votants que més hagin reaccionat. Demostra fins a quin punt s'han de prendre mesures, perquè això no ens representa en absolut.

—Us he llegit que la resposta institucional ha estat més fluixa que no la del carrer.

—La determinació que hem vist als carrers no s'ha correspost, a la mateixa altura, amb la de les institucions. On hi ha tots els partits, el govern, el parlament. Poder fer aquesta autocrítica no ens debilita. Ens fa més forts. Hem de saber que l'estat vol reprimir els que són dins i els que són fora.

—Al carrer li falta direcció política, diuen alguns. Però potser amb direcció política no hi hauria hagut carrer.

—La reacció al carrer és el símptoma més gran de normalitat democràtica. Si no hi arriba a haver reacció al carrer, hauria volgut dir que estàvem colonitzats, que ja ens haviem rendit, que ja haviem claudicat. La gent surt al carrer a protestar i el valor de la protesta és profundament democràtic. No haver protestat, no haver sortit mobilitzats al carrer, hauria volgut dir que ens agafava anestesiats. Que el carrer hagi sortit amb la força que s'ha manifestat, és un símptoma de normalitat democràtica. Ens hauria preocupat que això no hagués passat. Ara, a Catalunya, quan hem anat junts institucions i carrer és quan la força de la gent és imparable. De tota la gent. La que neix al carrer i la que recull la força i la transforma en acció política. Amb orgull, podem reivindicar l'acció que fan els nostres joves, perquè ells també s'han sentit afectats per aquesta sentència. Mentre els polítics llegien les pàgines que parlaven del dret d'autodeterminació els

joves han sortit al carrer. Què vol dir, que no ens podem manifestar? Que no podem fer vaga? Això ho hem d'escollar i tenir molt present. Aquest actor, la mobilització ciutadana, ha vingut per quedar-se. I ho hem de celebrar.

—**Vau anar a veure al policia ferit, he llegit. Com us va rebre?**

—Jo hi vaig anar sense càmeres, sense publicitat i no vaig voler que transcendís. Però l'altre dia, quan vaig ser interpel·lada per una periodista que em deia: 'Vostè no va anar a veure totes les víctimes', li vaig dir: 'No, vostè s'equivoca.' He anat a veure totes les víctimes que han donat permís. I el president, també. Jo, efectivament, vaig voler visitar-lo. És una de les coses més complicades que hauré fet: anar a veure un policia nacional, notar la tensió en el seu entorn, era dins l'UCI. Però jo era allà per traslladar-li que volia que es recuperés. I com més aviat millor. I entenc que l'empatia vol dir també això. Acostar-te a algú, agafar-li la mà i dir-li que vols que es recuperi. Ell també em va agafar la mà. A ell se li van negar els ulls de llàgrimes. A mi, també. Va ser una cosa molt difícil de traduir en paraules. Vaig agrair molt a la família que em permetés de fer-ho. I ells també van agrair aquest gest. Perquè alguna cosa s'ha de començar a curar. Va haver-hi un abans i un després d'anar-lo a veure.

—**Se sap si el policia va rebre per un manifestant, per un policia o per algú altre?**

—Jo no ho sé. I vull que se sàpiga. I vingui d'on vingui la seva agressió és evident que l'Ivan ha estat a punt de perdre la vida. I això és molt greu. D'una extraordinària gravetat. El que em sorprenen és l'alegria i la frivolitat de gent que, sense saber res en concret, saben qui ho ha fet, des d'on ho ha fet i quina ideologia tenia el que ho ha fet. Si us plau. No intoxicuem el dolor de la gent.

—**El programa de Junts per Catalunya inclou l'indult?**

—No.

—**I com s'han de treure de la presó?**

—Trobant una solució política al con-

flicte polític. Els presos són part de la resolució del conflicte. Com el retorn dels exiliats i la reparació dels danys a tots els represaliats. La base de tot l'edifici és el dret d'autodeterminació. Necessitem una solució política amb un acord polític. Perquè les solucions policials fan que el problema persisteixi. Per això ens presentem al congrés i oferim una veu forta que faci valer aquests drets i que no regali els vots a canvi de res. Els presos han de veure's com a part de la resolució del conflicte polític. I els de fora hem de fer d'altaveu sense parar.

—**Per què us han de votar, al congrés?**

—Molta gent diu que s'ha sentit representada per mi, per la meua fermesa i contundència. I pel fet de buscar el diàleg i demostrar que han estat els altres que han dimitit de la política. Ho teníem clar llavors i alguns ho han hagut de descobrir ara: amb aquest Pedro Sánchez és molt difícil de parlar-hi. La via repressiva va començar amb el PP, però s'ha incrementat amb el PSOE d'una manera brutal. Hem de fer valer aquest vot per transformar-ho tot. Per veure que no hi ha marxa enrere. I que no podem donar els vots a qui ens pren els drets. I espero que puguin sentir-se representats a Madrid amb aquesta contundència.

—**Joan Tardà em va dir que ell no podia anar a visitar llibreries a Madrid perquè l'insultaven pel carrer.**

—Doncs jo hi vaig i rebo records dels ex-alumnes. Perquè també tinc ex-alumnes a Madrid. I, excepte un episodi durant les europees, en què hi havia Gonzalo Boye i Bea Tategón, episodi molt desagradable, el que he trobat a Madrid –AVE, pont aeri, els carrers, restaurants...– és gent que em dona la mà. O gent que em diu, des de la discrepància absoluta, m'agraden les seves formes, el seu discurs té contingut i la respecte. I m'ho he trobat unes quantes vegades. I sempre he anat amb el groc. Sempre. No me'l trec. El braçilet i la papallona grocs. Vol dir que hem mirat de fer èmfasi en una manera de dir les coses, i en una contundència, sense que les formes ens faci perdre la raó. ■■

Si no hi hagués hagut reacció al carrer, hauria volgut dir que estàvem colonitzats

La via repressiva va començar amb el PP, però s'ha incrementat amb el PSOE d'una manera brutal

Daniel Gallardo, el madrileny que paga amb presó la solidaritat amb Catalunya

Repressió Va ser detingut després d'una concentració a Madrid contra la sentència del Suprem i fa més de vint dies que és en presó preventiva a Alcalà Meco

Manifestació a Madrid el 16 d'octubre. ACN

ORIOL BÄBLER

La Puerta del Sol de Madrid s'omple amb milers de persones que protesten contra la sentència del Suprem. És 16 d'octubre i la foscor ha engolit el centre de la capital espanyola. Onegen banderes republicanes entre proclames antirrepressives i crits de llibertat. Els antiavalots vigilen la concentració rere els escuts i les viseres dels seus cascs.

Fins que algú dona l'ordre: càrrega, ara; càrrega, ara.

Els agents esdevenen taques agressives que persegueixen els manifestants. Com si fos una metàfora nocturna: Sol es queda enrere. Les botes repiquen amb duresa sobre les voreres. Prop de la plaça de la Villa, en ple cor del barri antic, els antiavalots atrapen una noia. Es diu Elsa i cau a terra entre cops de porra.

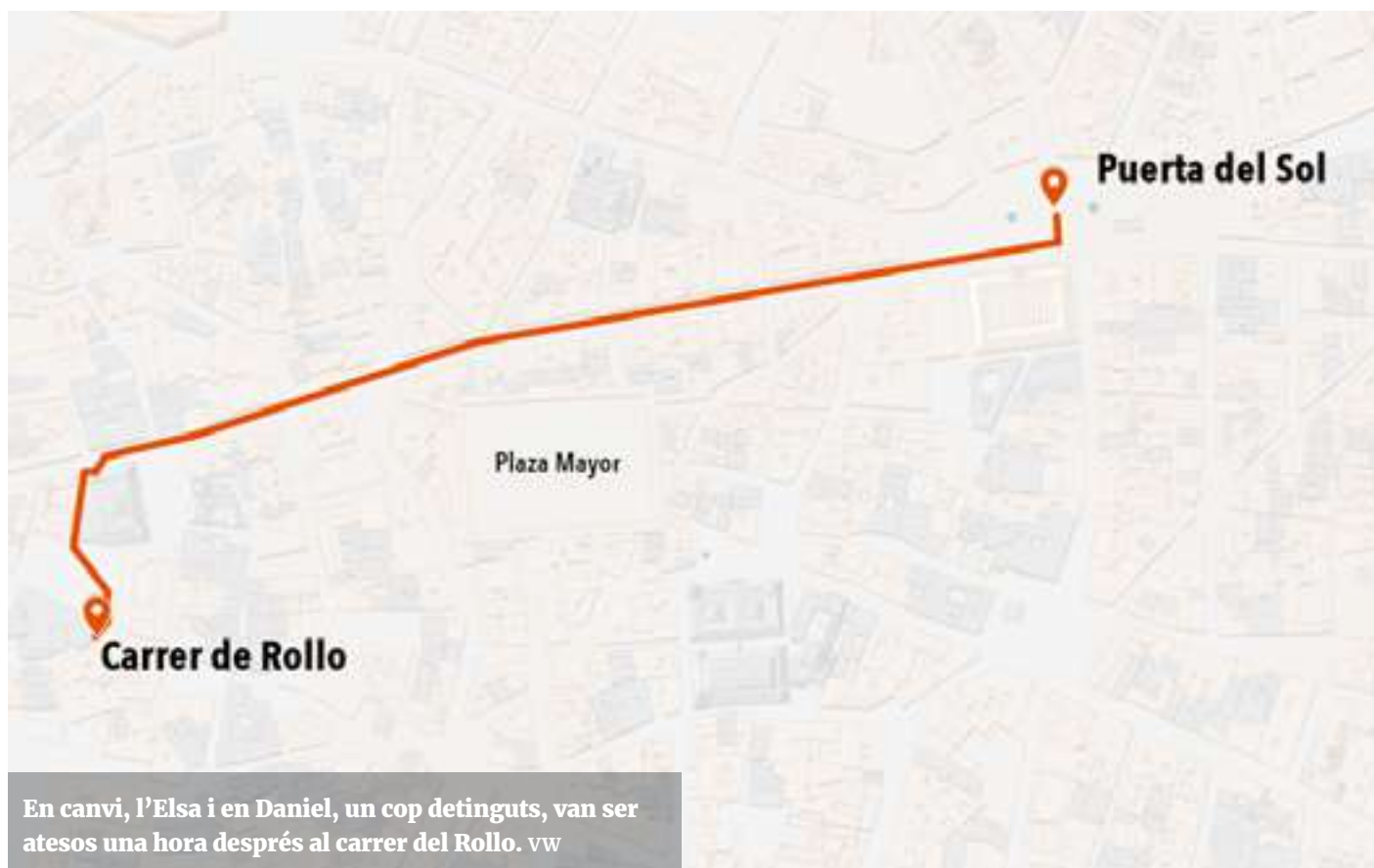
Ella no hauria de ser aquí amb la cara contra el ciment mentre les porres cerquen

punts indefensos del seu cos. L'Elsa viu a Andalusia i és a Madrid visitant un amic que es diu Daniel. Ell és a pocs metres veient la brutalitat de la pallissa. Quan intenta aturar-la també rodola per terra. Guants, cascs, porres, botes, crits... Tot es barreja. Només hi ha una certesa: el dolor dels cops.

En Daniel i l'Elsa són detinguts. El SAMUR –l'equivalent del SEM a la Comunitat de Madrid– els atén abans que els traslladin a la Brigada Provincial d'Informació

Fins que algú dona l'ordre: càrrega, ara; càrrega, ara

En canvi, l'Elsa i en Daniel, un cop detinguts, van ser atesos una hora després al carrer del Rollo. vw

de Moratalaz, al sud-est de la ciutat. Allà es troben amb diversos funcionaris policíacs encaputxats. Passen la nit al calabós, on són víctimes d'insults i vexacions.

L'endemà, el jutjat d'instrucció número 22 es fa càrrec del cas. L'Elsa és alliberada sense mesures cautelars, però la jutgessa Patricia Jiménez-Alfaro —filla d'un magistrat de l'Audiència espanyola i de la sala militar del Suprem— dicta presó provisional sense fiança per a en Daniel.

L'acusa dels delictes de lesions contra un agent de l'autoritat, a més d'atemptat, resistència, desobediència i desordres públics. I la jutgessa argumenta que la presó provisional és una mesura necessària per a evitar el risc de fuga. En Daniel té 21 anys

i viu i treballa a Getafe, on comparteix pis.

En la interlocutòria, Jiménez-Alfaro no fa cas dels arguments de la defensa i fonamenta l'empresonament en els atestats policíacs. Segons la policia, el jove anava armat amb un pal amb dos claus i va colpejar dues vegades el cap de l'agent que detenia l'Elsa.

No hi ha testimonis. És la paraula dels nois contra la dels antiavalots. I la balança s'inclina cap als cascs, els escuts i les porres.

La magistrada no fa cas dels informes mèdics. Segons el SAMUR, l'agent ferit pels cops de pal va ser atès a les 21.30 a la Puerta del Sol. En canvi, l'Elsa i en Daniel, un cop detinguts, van ser atesos una hora després al carrer del Rollo, a més de mig quilòme-

L'acusa dels delictes de lesions contra un agent de l'autoritat, a més d'atemptat, resistència, desobediència i desordres públics

tre d'on s'havia fet la concentració. Ni Jiménez-Alfaro ni la fiscalia no tenen en compte que el relat policíac s'esquerdava per aquesta incongruència en l'espai-temps.

Fonts de la defensa denuncien a VilaWeb la feblesa dels indicis que fonamenten la presó provisional i critiquen les formes de la magistrada, que va publicar la interlocutòria d'empresonament només deu minuts després d'haver pres declaració a en Daniel. 'Fa pensar que ja estava redactada', lamenten. Ateses aquestes irregularitats, han decidit de presentar una apel·lació en una instància superior, l'Audiència provincial. Els terminis, però, no són clars. I mentrestant, en Daniel ja acumula una vintena de dies entre els barrots d'Alcalá Meco. ■

Quan el PSOE no tenia inconvenient a alterar la jornada de reflexió

‘Passa-ho’ Els socialistes van beneficiar-se electoralment de la convocatòria amb l’SMS ‘Passa-ho’ davant les seus del PP per a exigir la veritat sobre l’atemptat de l’11-M a Madrid

REDACCIÓ

El govern espanyol i alguns mitjans de comunicació s’han alarmat per les accions que el Tsunami Democràtic ha anunciat que faria dissabte, amb motiu de la jornada de reflexió electoral. La plataforma ha publicat una crida a desobeir la Junta Electoral espanyola i ha convocat una jornada política, cultural i

festiva, amb concentracions entre les 16.00 i les 22.00 a les places del país. També ha defensat el dret de vot el 10-N, amb què ha desmentit els rumors i especulacions sobre la possibilitat que s’ocupessin els col·legis electorals per boicotar les eleccions.

Així mateix, el Tsunami Democràtic recorda que el moviment dels indignats i el 15-M van organitzar accions de reivindicació de l’espai públic a les jornades de reflexió

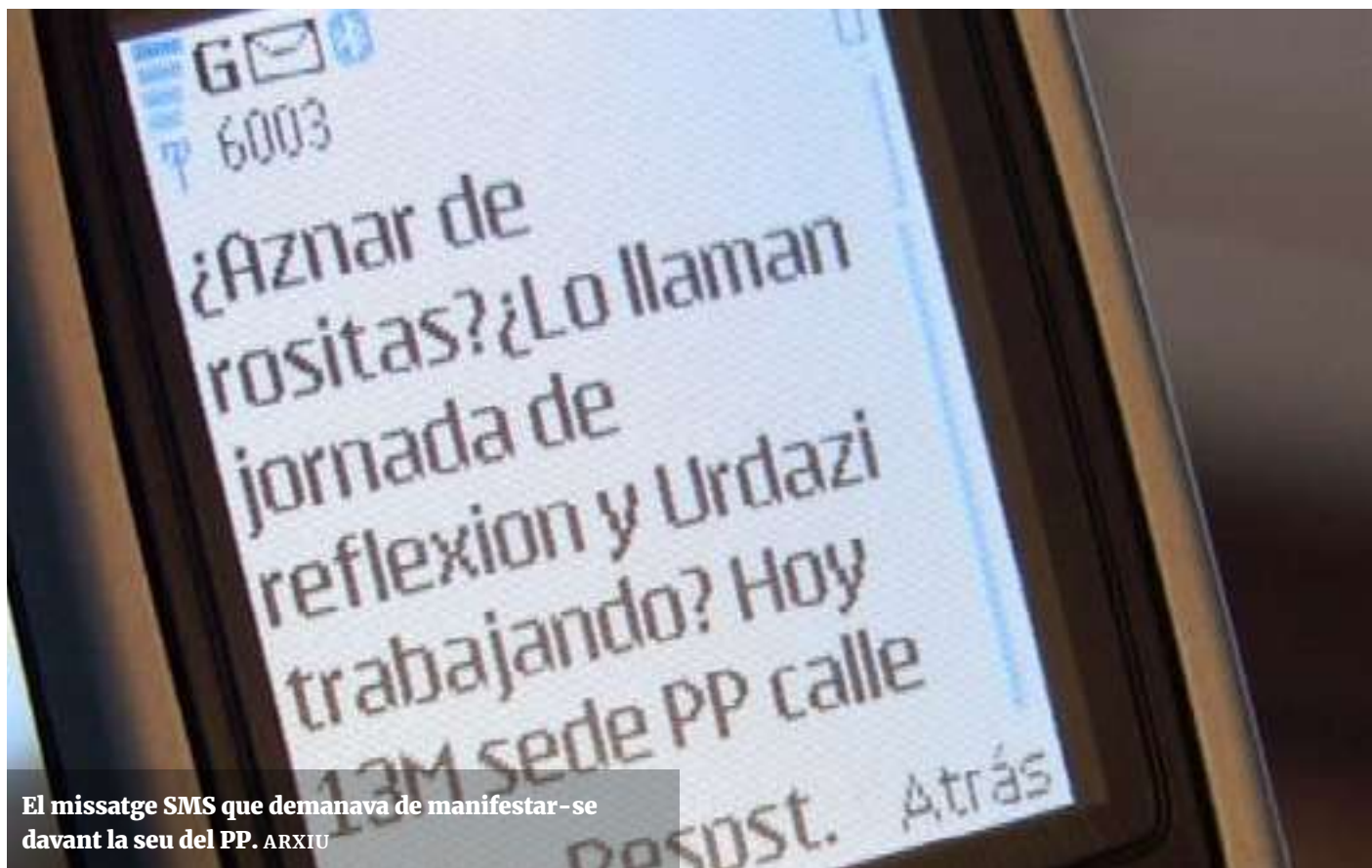
de les eleccions espanyoles del 2011 i del 2015. Malgrat el comunicat, el govern espanyol ha amenaçat dient que si es cometien delictes electorals hi hauria conseqüències.

El ‘Passa-ho’ del 2004

Però avui el PSOE, sembla que no recorda com va esperonar –i com se’n va beneficiar– les protestes del 13 de març de 2004, davant les seus del PP durant la jornada de reflexió de les eleccions

Avui el PSOE, sembla que no recorda com va esperonar les protestes del 13 de març de 2004

El missatge SMS que demanava de manifestar-se davant la seu del PP. ARXIU

de l'endemà, unes protestes convocades amb el famós SMS 'Passa-ho'. Milers de persones van aplegar-se a diverses ciutats de l'estat espanyol davant els locals del partit que governava amb majoria absoluta, amb José María Aznar a la Moncloa, per exigir que s'expliqués la veritat sobre els responsables de l'atemptat de l'11 de març a Madrid. Ángel Acebes, llavors ministre d'Interior, insistia que havia estat obra d'ETA. Fins a la matinada va amagar informació sobre nou detinguts que la policia espanyola vinculava a al-Qaida i un vídeo en què aquella organització feia seu l'atemptat.

Els socialistes no s'han atribuït l'èxit d'aquelles convocatòries que, juntament amb la caiguda del castell de cartes de mentides del PP

sobre la responsabilitat de l'atemptat de l'11-M a Madrid, van capgirar les enquestes i van fer que José Luis Rodríguez Zapatero derrotés Mariano Rajoy el 14 de març de 2004, tres dies després de l'atemptat.

D'on va sortir l'SMS?

El 2014, Pablo Iglesias, deu anys després, va assegurar que aquella crida s'havia gestat a la seva facultat. El PSOE va criticar el dirigent de Podem per altiu, però sense dir que hagués donat corda a la convocatòria. Dirigents del PP, com Jesús Posada, sí que van aprofitar l'avinentesa per a criticar els socialistes, sense esmentar-los.

El cas és que aquell terratrèmol va fer que Rajoy sortís a fer una conferència de premsa el dia 13 al vespre

per atacar els manifestants, dient que les manifestacions eren il·legals i il·legítimes. Durant la jornada de reflexió, a més, Acebes havia compartit dues vegades per a parlar de l'11-M. El PSOE havia optat per la prudència, però l'aparició de Rajoy va motivar una resposta d'Alfredo Pérez Rubalcaba. El dirigent socialista va comparèixer aquella nit prèvia a la jornada de votacions, per a expressar la complicitat amb les manifestacions d'indignació davant de les seus del PP, amb una intervenció recordada: 'Aquest comportament exemplar dels ciutadans no s'ha vist acompanyat d'un comportament semblant per part del govern. Els ciutadans espanyols mereixen un govern que no els menteixi. Un govern que els digui sempre

la veritat. [...] Hem callat quan des del govern es feien desqualificacions i afirmacions que no sempre s'han correspost amb la veritat. Mai, mai no utilitzarem el terrorisme en la confrontació política.'

Tot seguit, el PP va denunciar les manifestacions i les declaracions de Rubalcaba en jornada de reflexió a la Junta Electoral espanyola, que a la matinada va limitar-se a dir que podia haver-hi indicis de delictes en les concentracions, però no pas en la declaració de Rubalcaba. Les denúncies van acabar en no res. I l'endemà el PP va perdre unes eleccions que una setmana abans tenia coll avall que guanyaria, una altra vegada per majoria absoluta. Les va guanyar el PSOE i José Luis Rodríguez Zapatero va acabar essent el nou president espanyol.

Imatge d'arxiu del Tribunal Europeu de Drets Humans. ACN

Comencen els paranys en el llarg camí de la sentència vers Estrasburg

Diari d'un judici polític Les defenses dels presos polítics engeguen els darrers tràmits de la 'via interna' espanyola abans d'anar al Tribunal Europeu dels Drets Humans

JOSEP CASULLERAS NUALART

La forta repercussió social i política de la sentència del Tribunal Suprem espanyol contra els dirigents independentistes n'ha emboirat la transcendència jurídica. I, més concretament, la gravetat dels drets fonamentals vulnerats als presos condemnats i qüestionats ja ara mateix a tot l'estat espanyol per la doctrina que marca la instància judicial principal sobre els límits de l'exercici del dret de manifestació, llibertat d'expressió i ideològica... La vulneració d'aquests drets serà el fonament dels

recursos que les defenses dels presos polítics presentaran al Tribunal Europeu dels Drets Humans (TEDH), a Estrasburg. Però fins a arribar-hi, el camí serà llarg, perquè caldrà exhaurir abans la via interna a l'estat espanyol.

Aquest camí ja ha començat, perquè les defenses han presentat, d'entrada, uns aclariments de la sentència al Tribunal Suprem espanyol que s'haurien de resoldre aviat. Un té a veure amb la inhabilitació dels presos condemnats, perquè el tribunal fa referència als anys de presó, comptant-hi els dos de preventiva, però no diu què passa amb els d'in-

Aquest camí ja ha començat, perquè les defenses han presentat, d'entrada, uns aclariments de la sentència al Tribunal Suprem espanyol

habilitació. També han estat inhabilitats aquests dos anys en què alguns dels presos han estat suspesos del càrec pel fet d'haver estat processats per rebel·lió?

Una vegada el Suprem espanyol aclareixi qüestions com aquesta, els advocats presentaran els incidents de nul·litat contra la sentència, exposant les nombroses vulneracions de drets fonamentals durant el procediment judicial. És un pas previ a la presentació dels recursos d'empara al Tribunal Constitucional espanyol, un tràmit que es pot allargar ben bé un mes fins que el Suprem no accepti o desestimi (ben se-

Imatge d'arxiu del Tribunal Europeu de Drets Humans. vw

Just abans de la publicació de la sentència hi va haver un escàndol judicial arran d'una filtració a la premsa espanyola

gurament) aquests incidents. Serà aleshores quan s'obrirà la porta a recórrer al Tribunal Constitucional, l'última instància judicial abans de dirigir-se a la justícia europea. I el gran entrebanc.

Aquest tribunal encara té encallats una vintena de recursos d'empara presentats pels advocats dels presos durant la fase d'instrucció contra mesures abusives de presó preventiva, entre més. El TC acceptava a tràmit absolutament tots els recursos, però no els resolvia, ni tan sols per desestimar-los, de manera que eren retinguts, congelats, i frenava la via d'Estrasburg. Alguns, amb la sentència ja dictada, deixen de tenir sentit perquè la presó preventiva és absorbida pels anys de presó de la condemna. La gran ma-

joria d'aquests recursos encara continua al calaix del TC.

El precedent del cas Atutxa

És el gran entrebanc. I un exemple clar i recent el tenim amb el cas Atutxa. El Tribunal Suprem va condemnar a inhabilitació i multes l'ex-president del parlament basc Juan María Atutxa i els membres de la mesa Gorka Knörr i Kontxi Bilbao perquè van refusar de dissoldre el grup parlamentari de l'esquerra abertzale. La condemna fou el 2008, i el Tribunal Constitucional espanyol va trigar cinc anys a pronunciar-se sobre el recurs d'empara presentat per Atutxa. El 2013 va rebutjar el recurs i va confirmar la pena imposada pel Suprem. I fou el 2017 quan el Tribunal Europeu dels Drets Humans va

condemnar Espanya pel càstig contra els parlamentaris i va ordenar que fos revocada. Però la revocació efectiva per part del Suprem en compliment de la disposició d'Estrasburg no ha arribat fins aquesta setmana, l'octubre del 2019. És a dir, onze anys de la condemna del Suprem.

No vol pas dir que aquest esquema temporal s'hagi de repetir en el recurs contra la sentència del Tribunal Suprem espanyol contra els presos polítics. El fet que la causa afecti persones que són a la presó hauria de fer que tant el TC, primer, com el Tribunal d'Estrasburg, després, hi donessin prioritat. Alguns dels advocats dels presos són conscients que el TC pot tenir el recurs encallat mesos o anys. N'hi ha que pensen que, ateses les circumstàncies polítiques i socials que impregnen aquest procediment, el Constitucional no podrà allargar més d'un any els recursos que li arribin ara.

L'escàndol Conde-Pumpido al TC

Sigui com sigui, és clar que just abans de la publicació de la sentència hi va haver un escàndol judicial arran d'una filtració a la premsa espanyola que pot condicionar absolutament l'aproximació que el tribunal pugui tenir sobre els recursos d'empara que li arribin. A l'estiu passat els advocats dels presos ja tenien un ull posat al TC perquè semblava que era imminent la resolució d'un recurs d'empara d'un cas de gran ressò mediàtic i relacionat en certa manera amb la sentència contra el procés. Es tracta de la causa d'Aturem

L'horitzó haurà de ser inevitablement Estrasburg

el Parlament, els incidents en les protestes del 2011 contra l'aprovació d'un pressupost amb retallades socials. El Suprem va condemnar vuit dels manifestants per un delictes contra les institucions de l'estat, i el ponent fou ni més ni menys que Manuel Marchena. Per justificar la condemna, va encunyar una doctrina nova, la de la violència ambiental, per negar que es tractés d'un cas de llibertat de manifestació. És un axioma argumental semblant al de la condemna per sedició contra els dirigents independentistes, en què el magistrat converteix l'exercici d'un dret com el de reunió i manifestació –i fins i tot el de participació política– en l'arma de la sedició, en un factor coercitiu contra les autoritats públiques.

Cinc dels condemnats d'Aturem el Parlament van presentar el recurs d'empara al TC i semblava que, efectivament, els la donarien, que revocarien la sentència de Marchena del 2015 i que això passaria poc abans de la sentència contra el procés. Hauria estat un gran revés contra el tribunal dels presos polítics, perquè hauria creat un precedent que inevitablement el TC hauria de considerar quan li arribessin els recursos d'empara. Però una filtració en el moment adequat (25

Hi ha arguments clarament tècnics que Estrasburg pot considerar a l'hora de concloure que el judici no fou just

de setembre proppassat) en el lloc adequat (el diari ABC) sobre el sentit de l'esborrany d'aquella resolució –el ponent de la qual era Cándido Conde-Pumpido, ex-fiscal general de l'estat durant el govern de José Luis Rodríguez Zapatero– va dinamitar-ho tot. Hi havia divergències importants dins el TC pel risc estratègic que hauria significat, el desacord es va fer públic, l'escàndol fou notori i la sentència sobre els fets d'Aturem el Parlament ha estat retinguda. Sense una data prevista i amb algunes sospites que acabarà tenint un sentit contrari al que pretenia inicialment Conde-Pumpido. Perquè davant tenim una qüestió d'estat.

Per tant, l'horitzó haurà de ser inevitablement Estrasburg. Els recursos d'empara, tant al TC com a Estrasburg, són individuals i denuncien la vulneració d'un dret fonamental o més d'un. En aquest cas, és clar que una de les empires que es demanaran serà per la violació del dret de manifestació, amb tota seguretat un dels grans cavalls de batalla a Estrasburg. Però també hi pot haver demandes per més drets vulnerats, com el de jutge predeterminat per llei, el d'una tutela judicial efectiva i el dret d'un judici just, recollit a l'article 6 del

Conveni Europeu dels Drets Humans i que és un dels que més té en compte el TEDH.

Aquell dia que Marchena va patinar

Hi ha arguments clarament tècnics que Estrasburg pot considerar a l'hora de concloure que el judici no fou just, i el tribunal presidit per Manuel Marchena va tenir certa cura d'evitar-los, mostrant-se aparentment garantista amb les defenses. Si més no fou així al començament, però a mesura que passaven les setmanes i els mesos Marchena anava perdent la paciència i tenia, cada vegada més, actituds autoritàries i arbitràries i posava traves a alguns dels advocats dels acusats. Fins que va cometre errors i patinades, alguna de les quals molt sonada. Com aquell dia, el quaranta-quatre de judici, quan va qüestionar públicament l'estratègia d'una de les defenses, la de Jordi Cuixart, i va atacar alguns dels seus testimonis d'aquell dia, com el de la filòsofa Marina Garcés, a qui va voler humiliar. A més, va dir a l'advocat Benet Salellas un 'correcte, molt millor', quan s'havia queixat dient 'si la sala no em permet la pregunta, no faré més preguntes'. Aquell dia, poc després, el departament de comunicació del Tribunal Suprem va fer córrer

entre la premsa una nota molt agressiva dels magistrats contra la defensa de Cuixart. Un fet inèdit. El jutge imparcial és un dels aspectes que té més presents Estrasburg. Un argument més tècnic i formal que no pas de fons.

Però hi ha advocats que volen que el TEDH entri en arguments més de fons i que avalui la condemna de l'estat espanyol per una actitud discriminatòria per raó ideològica envers els presos, per haver-los mantinguts tancats en presó preventiva dos anys, haver-los impedit exercir els seus drets com a càrrecs electes fent un ús abusiu i desproporcionat del processament per rebel·lió, i tot plegat pel fet de tenir un projecte polític com la independència de Catalunya. Sembla que, de la mateixa manera que l'estratègia de les defenses durant el judici fou diferent, també cada advocat presentarà els recursos al TC primer, i a Estrasburg després, amb enfocaments diferents però amb una coordinació mínima perquè siguin tots compatibles. De manera que, quan al Tribunal d'Estrasburg arribaran tots els recursos dels presos polítics catalans, s'apleguin en una mateixa carpeta, en un mateix expedient que es pugui acabar resolent més aviat o menys. ■

Exposicions El descobriment del Picasso poeta

Festivals Trovam a Castelló

Cultura popular Trobada de bèsties de foc a Muro

VilaWeb { Paper } 26-27/10/2019

**D.E.S.
C.O.N.N.E.C.T.A.**

ARTS ESCÈNIQUES
GASTRONOMIA / LLIBRES / MÚSICA
CULTURA POPULAR
CINEMA / ARTS VISUALS / MUSEUS
FIRES I MERCATS

Al concurs, s'hi han presentat 224 ratafies · La xef Carme Ruscalleda serà la Confraressa d'Honor de la Ratafia d'enguany · Es farà del 7 al 10 de novembre

MÉS DE CINQUANTA
PROPOSTES, TASTS I CONCERTS
A LA FESTA DE LA RATAFIA 2019

MÉS DE CINQUANTA PROPOSTES, TASTS I CONCERTS A LA FESTA DE LA RATAFIA 2019

Fires Al concurs, s'hi han presentat 224 ratafies · La xef Carme Ruscalleda serà la Confraressa d'Honor de la Ratafia d'enguany · Es farà del 7 al 10 de novembre

Una garrafa amb les herbes amb què es fa la ratafia.

CONFERRIA DE LA RATAFIA

REDACCIÓ

Del 7 al 10 de novembre, es fa a Santa Coloma de Farners la 38ena Festa de la Ratafia. Hi haurà més de cinquanta propostes i experts mundials sobre el licor, concerts, tasts i xerrades al voltant d'aquesta beguda d'herbes. Organitzada per la Confraria de la Ratafia, els actes es podran seguir en directe per Ratafia TV, un canal de YouTube dedicat a la fira.

La xef Carme Ruscalleda serà la Confraressa d'Honor de la Ratafia d'enguany. Li atorgaran la distinció durant la Nit de la Ratafia, que es farà divendres al vespre i en què també es lliuraran els premis a

les ratafies guanyadores del 38è Concurs de la Ratafia. Ruscalleda forma part del jurat, juntament amb Xavier Codina (Ratafia Russet), Clara Antúnez (sommelier i nutricionista), Ruth Troyano (sommelier i periodista especialitzada en vi i gastronomia) i Dani Martínez (sommelier del Celler de Can Roca, responsable del projecte Ars Natura Líquida).

Al concurs d'enguany, hi han participat 224 ratafies d'arreu, de les quals dissabte passat, dia 2 de novembre, se'n van elegir deu per a la fase final. D'aquestes deu ratafies, se n'elegiran les guanyadores, que se sabran durant la gala. La xifra de participants del concurs és de rècord, només sobrepassada l'any passat amb 254 ratafies a concurs.

A banda del mercat de productes artesans i de proximitat, durant els dies de la fira hi haurà un reguitzell d'activitats, com ara exposicions, xerrades i tasts i una mostra de productes gastronòmics elaborats amb ratafia. Dissabte, a més, també es farà una demostració pràctica de destil·lació de vi per a obtenir l'aiguardent per a fer ratafia, un tast filosòfic de licors i xocolates artesanes i un sopar de joves de la ratafia. Durant la fira, la cultura també hi tindrà un eix central amb presentacions de llibres, una creació de dansa i actuacions musicals amb el grup per als més menuts Xiula, el concert d'Obeses, Joina i Julay's i el de Pau Riba i l'Orchestra Fireluche.

EL DESCOBRIMENT DEL PICASSO POETA

Exposicions Dues exposicions inèdites al Museu Picasso de Barcelona exploren la faceta lírica de l'artista i la seva amistat amb el poeta francès Paul Eluard

REDACCIÓ

Aquesta tardor, el Museu Picasso de Barcelona convida a descobrir una faceta poc coneguda de l'artista malagueny: el Picasso poeta. Ho fa amb dues exposicions temporals que s'estrenen divendres, 8 de novembre, i s'exhibiran fins al març de l'any vinent. Són 'Picasso poeta' i 'Pablo Picasso, Paul Eluard. Una amistat sublim', dues mostres que es nodreixen l'una de l'altra i que exploren el vessant líric de tota la seva obra i la simbiosi artística entre Picasso i el poeta francès Paul Eluard.

Després de Barcelona, les dues mostres aniran a l'estat francès, on es podran veure al Musée National Picasso-Paris, en el cas de 'Picasso poeta', i al Musée d'Art et d'Histoire de Saint-Denis, en el cas de 'Pablo Picasso, Paul Eluard. Una amistat sublim'.

La poesia de Picasso

Es coneix a bastament el Picasso pintor, el Picasso escultor, el Picasso ceramista i, fins i tot, el Picasso inventor de joies. Però no es coneix tant, o gairebé gens, el Picasso poeta, que va tenir entre 1935 i la postguerra la seva producció més reeixida.

'Picasso poeta' vol oferir una nova visió de la importància de la poesia en la trajectòria i el procés creatiu de l'artista trenta anys després de la mostra del museu Picasso de París 'Picasso poète, le crayon qui parle'. A l'exposició, comissariada per Marie-Laure Bernadac, Emmanuel Guigon, Androula Michael i

Aquesta tardor, el Museu Picasso de Barcelona convida a descobrir una faceta poc coneguda de l'artista malagueny: el Picasso poeta. EFE

Claustre Rafart, es veu el lligam entre la pintura i l'escriptura i realça la complexitat del treball del text per a despollar la personalitat de l'artista. Dins la mostra hi ha dibuixos, pintures, il·lustracions i retrats, entre més.

Picasso-Eluard, una amistat poètica

Entre Paul Eluard i Pablo Picasso hi havia més que amistat. Van teixir una profunda relació intel·lectual en què es van retroalimentar artísticament fins a tenir una gran influència mútua. 'Pablo Picasso, Paul Eluard. Una amistat sublim' vol mostrar aquesta simbiosi.

L'exposició, comissariada per Marlén Gual, és singular pel fet que mostra el vincle entre artistes de dues disciplines diferents, com són la lletra escrita i les arts plàstiques. L'amistat entre tots dos s'emmarca en els anys més convulsos d'Europa, entre la guerra del 1936-1939 i la Segona Guerra Mundial.

Per traçar el recorregut de l'amistat entre Eluard i Picasso, la mostra exhibeix llibres, poemes, obres il·lustrades, retrats, dibuixos, correspondència i documents on es relaten les trobades entre tots dos.

Un dels objectius era donar vida al barri, i cada vegada és més a prop. CEDIDA

EL REC.O CELEBRA DEU ANYS D'HISTÒRIA I TORNA A TRANSFORMAR EL BARRI IGUALADÍ

Festivals Del 6 al 9 de novembre el barri igualadí torna a acollir el festival de moda, gastronomia i cultura

REDACCIÓ

El Rec.o Experimental Stores, el festival de botigues efímeres de moda més important d'Europa, celebra a partir d'avui deu anys d'existència. I enguany presenta més components culturals i reivindicatius que mai.

Dues vegades l'any, el barri del Rec d'Igualada es transforma en un gran aparador de moda amb motiu de la fira Rec.o que s'allargarà fins dissabte. Les antigues adoberies són ocupades per una vuitantena de marques de moda i dissenyadors emergents que converteixen els espais en botigues efímeres. I els carrers del barri s'omplen de cultura, gastronomia i moda.

Deu anys d'història

Fa deu anys, el barri del Rec passava un mal moment. Era un espai industrial amb molts edificis en desús. Llavors, un grup de sis persones compromeses amb el barri van decidir d'organitzar aquest

Un dels objectius era donar vida al barri, i cada vegada és més a prop. ACN

Des de bon començament, el Rec.o ha estat un aparador de la moda emergent, però aquests últims anys grans marques com Adidas, Converse, Levi's, Mango i Pepe Jeans s'hi han unit

festival per fer-lo a conèixer al màxim de gent i vincular-lo amb la creativitat de la moda. Deu anys després, aquest primer objectiu ja s'ha aconseguit, el Rec és àmpliament conegut per la seva proposta creativa.

L'altre objectiu era donar vida al barri, i cada vegada és més a prop: al Rec ja s'hi han instal·lat una vintena d'empreses i projectes innovadors, a més d'hotels i restaurants.

‘És clar que el dia que el barri sigui viscut, com diem, i ple de vida tot l'any, el Rec.o ja no tindrà sentit’, explica Cristina Domènech, organitzadora del festival, en una entrevista a Surt de Casa. ‘El Rec.o va néixer per morir i el dia que això passi voldrà dir que s’haurà complert l’objectiu

pel qual va néixer i és que el barri sigui vist d’una altra manera i això comporti que s’ompli de vida tot l’any’, afegeix.

Moda, gastronomia i cultura es donen la mà

Des de bon començament, el Rec.o ha estat un aparador de la moda emergent, però aquests últims anys grans marques com Adidas, Converse, Levi's, Mango i Pepe Jeans s'hi han unit. Amb tot, el projecte continua comptant amb el disseny més independent.

La gastronomia tornarà amb el Rec Street Food, amb una oferta gastronòmica variada que pretén reflectir cuines d'arreu. En total, hi haurà vint-i-quatre furgoteques repartides per les cinc zones

del circuit del Rec.o, juntament amb deu restaurants efímers.

L'agenda cultural és cada vegada més completa. Aquests dies hi actuaran, per exemple, Joan Colomo, Beth, Maria Freixas i Senyora Oca. També hi ha previst el Rec Battle, la primera lluita de rap del festival. A més, hi haurà exposicions i conferències.

Entre les novetats d'enguany hi ha La Sportiva, una zona d'escalada pròpia. I també s'ha aconseguit un vincle més estret amb la ciutat d'Igualada: per exemple, s'ha arribat a un acord amb el Festival Zoom per fer un petit cinema; i també amb Igualada Comerç, que dissabte portarà al Rec un gran espai de botigues de la ciutat.

Al Trovam també hi acudiran veus capdavanteres de la música tradicional i d'arrel. FT

FIRA TROVAM: LA MÚSICA DEL PAÍS VALENCIÀ TÉ UNA CITA A CASTELLÓ

Festivals El Diluvi, Miquel Gil, Joan Dausà, Suu, Pau Alabajos, Feliu Ventura i Mishima són alguns dels artistes que hi participaran, aquest cap de setmana

REDACCIÓ

Avui comença a Castelló de la Plana la setena Fira Valenciana de la Música Trovam! Pro Weekend, que ha esdevingut la convocatòria professional més important de la indústria de la música al País Valencià. És una trobada entre afeccionats i professionals, una excusa per a difondre la vitalitat de la música valenciana.

Del 7 a l'11 de novembre hi haurà actuacions en directe, debats, conferències i una destacada presència de programadors, músics, promotors i mànagers. A més, s'hi faran una cinquantena d'ac-

tuacions en espais diversos de la ciutat.

El català serà l'element vertebrador de la fira, malgrat que també hi haurà actuacions en castellà, anglès, francès, gallec i basc. En la programació, es destaquen els concerts del Diluvi, Miquel Gil, Joan Dausà, Suu i Mishima i l'actuació de Feliu Ventura, que presentarà en públic el seu nou llibre-disc, *Convocatòria*.

Al Trovam també hi acudiran veus capdavanteres de la música tradicional i d'arrel. El públic podrà veure, per exemple, els nous espectacles de Mara Aranda, Carles Dénia i les Sis Veus.

Una altra experiència singular de la programació serà la unió de Pau Ala-

bajos i la Banda Municipal de Castelló. Serà una oportunitat única d'escoltar les composicions del cantautor de Torrent amb arranjaments per a orquestra interpretats per aquesta formació quasi centenària, dirigida pel mestre Marcel Ortega i Martí.

La música urbana valenciana també hi serà present, amb la seva representant més potent, Tesa. I també hi haurà lloc per a grups de música festiva, com ara la Fúmiga i Chanuyo, i l'indie-rock, amb l'Emperador.

Així mateix, els més petits s'hi trobaran activitats com ara els concerts familiars amb la Pop i Canta Canalla

Una tarda plena de diables i foc que endimoniaran tot el poble amb les seves espurnes i misteri. ACN

LES BÈSTIES DE FOC DE LES ILLES ES TROBEN A MURO

Festivals Una desena de bèsties de foc participarà en la trobada que es farà a la Fira de la Carabassa

REDACCIÓ

La Federació de dimonis, diables i bèsties de foc de les Illes ha organitzat una Trobada del Bestiari a Muro, Mallorca, aquest dissabte. Una tarda plena de diables i foc que endimoniaran tot el poble amb les seves espurnes i misteri.

A la trobada, que es farà a la Fira de la Carabassa d'aquests dies a Muro, hi participaran una desena de bèsties de foc.

A les quatre de la tarda hi haurà la plantada de bèsties de foc a la plaça del Comte d'Empúries. Després es farà una cercavila pels carrers del poble. A les set del vespre els Dimonis de la Pedrera faran el tradicional correfoc infantil. Seguidament, s'encendran totes bèsties de foc i oferiran l'espectacle més esperat.

EL FESTIVAL LLUÈRNIA IL·LUMINA OLOT AMB UNA CINQUANTENA D'INSTAL·LACIONS

Festivals Inclou quaranta-cinc instal·lacions i cinc itineraris

En l'elaboració de les propostes lumíniques hi han participat diversos artistes, escoles i instituts de la zona. FL

REDACCIÓ

Dissabte Olot celebra el festival del foc i de la llum Lluèrnia. De la posta del sol fins a mitjanit, s'hi podran veure quaranta-cinc instal·lacions i cinc itineraris amb la llum de protagonista.

En l'elaboració d'aquestes propostes lumíniques hi han participat diversos artistes, escoles i instituts de la zona i quatre entitats d'Olot. L'itinerari d'enguany passa per la falda del Montsacopa

i les exposicions es concentraran al barri vell i a les grederes que envolten el volcà.

Algunes de les propostes més destacades

L'hortolà d'enguany és l'artista Quim Domene, que ha dissenyat l'Hort de la Llum, un espai que retorna al lloc habitual, davant l'Arxiu. Es titula Away from home i és una reflexió sobre el dramatismisme de les migracions i la 'hipocresia d'Europa'. No és pas l'única instal·lació sobre aquest tema. També es podrà veure Els Murs de Martí Albasa i Sara

Montesinos, de l'Agència Talaia; és una rèplica de la tanca de Melilla que partirà el firal en dos.

Enguany tornen al Lluèrnia alguns artistes, com ara Calidós, que l'any passat va instal·lar una peça de llum i música a la plaça Major i que ara ocuparà la plaça de braus, amb la instal·lació 4891. També torna, per exemple, Jordi Hidalgo, justament al costat de la plaça de braus, que amb La lídia que proposa un testimoni antitaurí.

L'espectacle de clausura triat és Volcà, de Jordi NN, un escultor que treballa amb fusta. El treball que ha dissenyat és una peça tridimensional. S'instal·larà al mig de la plaça Major i després es cremarà, acompanyat de l'actuació del músic Joan Bramon.

Uns dies abans, la Fumarola

Tal com ja s'ha fet en anys anteriors, el festival comença uns quants dies abans, amb la Fumarola. Enguany es va estrenar el 5 de novembre a Can Sau d'Olot, amb l'obertura al públic de l'espai ideat per a l'estudi Unparel·ldarquitectes en una paret mitgera, i la intervenció artística de Quim Domene. Aquell dia també es va inaugurar un itinerari per diverses capelletes de carrer que han estat rehabilitades per a l'ocasió. Totes aquestes instal·lacions ja es poden visitar.

Ja es pot veure també el Lluèrnia Kids, adreçat al públic infantil. És una proposta oberta a l'experimentació, per crear lliurement espais i ambientacions efímeres. Aquest espai es podrà visitar a la sala el Torín d'Olot.

François Cluzet és el protagonista de 'Petites mentides per estar junts'. ACN

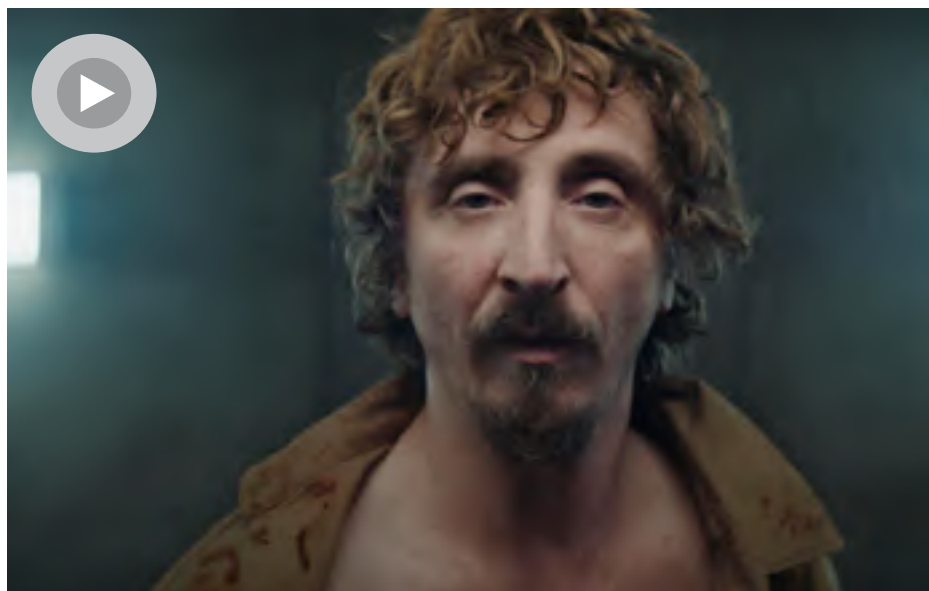
LA DISTOPIA CARCERÀRIA 'EL HOYO' ARRIBA ALS CINEMES

La coproducció catalana *El hoyo* arriba a la gran pantalla aquesta setmana. Es tracta d'un film distòpic protagonitzat per Iván Massagué, Antonia San Juan i Zorion Eguileor. També s'estrena el film *Ventajas de viajar en tren*, del director basc Aritz Moreno, la comèdia francesa *Petites mentides per estar junts* i *Estafadoras de Wall Street*, un blockbuster amb Jennifer Lopez i Cardi B.

El hoyo

Direcció: Galder Gaztelu-Urrutia.
Intèrprets: Alezandra Masangkay, Antonia San Juan; Ivan Massagué, Eric Goode, Zorion Eguileor. Gènere: Enjòlit.

En un món distòpic, els presos allotjats en cel·les apilades verticalment veuen, famèlics, com el menjar baixa des de dalt tot alimentant els nivells superiors però deixant els de sota famolencs i radicalitzats.

Ventajas de viajar en tren

Direcció: Aritz Moreno. Intèrprets: Belén Cuesta, Macarena García, Pilar Castro; Luis Tosar, Quim Gutiérrez, Javier Botet. Gènere: Enjòlit.

Una dona acaba de tancar el seu marit en un psiquiàtric i, al tren, es troba un psiquiatra que treballa investigant trastorns de la personalitat a través dels textos dels seus pacients.

Petites mentides per estar junts

Nous finirons ensemble

Direcció: Guillaume Canet. Intèrprets: Marion Cotillard, Valérie Bonneton, Clémentine Baert; François Cluzet, Benoît Magimel, José García. Gènere: Comèdia.

Un home torna a la casa on passava les vacances amb la seva família per vendre-la. Allí es trobarà amb vells amics i es posarà a prova la seva amistat. Subtitulada en català.

Hustlers

Estafadoras de Wall Street

Direcció: Lorene Scafaria. Intèrprets: Constance Wi, Jennifer Lopez, Julia Stiles, Mette Towley, Lili Reinhart, Cardi B. Gènere: Comèdia.

Un grup de strippers s'uneix per estafar els seus clients rics de Wall Street. El negoci perilla quan una periodista del New York Magazine comença a investigar.

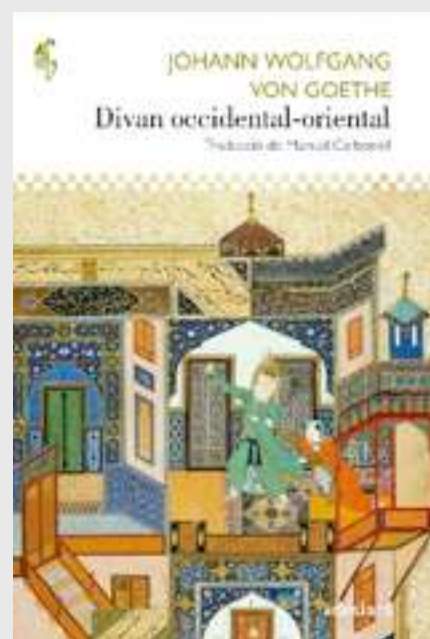

Estic convençut que aquest llibre seduirà els lectors actuals com ha seduït, durant gairebé dos segles, els lectors d'arreu del món

Jordi Raventós

'DIVAN OCCIDENTAL-ORIENTAL', DE GOETHE

Adesiara publica aquesta obra poètica, per primera vegada en català, traduïda per Manuel Carbonell. Ens en parla l'editor, Jordi Raventós

REDACCIÓ

Aquesta setmana entrant, arribarà a les llibreries *Divan occidental-oriental* de Goethe, publicat per Adesiara, que no s'havia traduït mai al català i que el poeta alemany va escriure una vegada va haver llegit els grans poetes orientals, sobretot perses i hindús. La traducció i nota introductòria és obra de Manuel Carbonell.

Llegiu-ne un fragment.

L'editor Jordi Raventós ens ofereix un comentari lúcid, rodó, sobre la importància de comptar amb aquesta obra per a la literatura catalana:

El 'divan' de Goethe

Molt aviat arribarà a les llibreries del nostre país un dels reculls més eminents de la poesia germànica, el *Divan occidental-oriental*, de Johann Wolfgang von Goethe, traduït sencer per primera vegada en català per la ploma experta de Manuel Carbonell (el qual ja ens havia regalat anys enrere traduccions model·liques de lírica alemanya, com els *Himnes* de Hölderlin o les *Poesies* de Nietzsche), que ha esmerçat més de tres anys de feina en aquest llibre.

Ens agrada molt la gran poesia d'arreu i de totes les èpoques, i per això, any rere

any, Adesiara malda per publicar poesia. Crec, a més, que aquest *Divan* és una fita per a la cultura del país com ho han estat enguany, segons la meua modesta opinió, l'extraordinària *Ilíada* homèrica de Montserrat Ros i, així mateix, la primera traducció catalana dels *Diaris de bord*, de Iorgos Seferis, a cura de Joan Frederic Calabuig.

No cal dir res de Johann Wolfgang von Goethe (1749-1832), segurament l'autor més conegut de les lletres germàniques, ni tan sols cal esmentar les seves obres més conegudes. Però el *Divan occidental-oriental* constitueix un cas realment únic en la trajectòria del poeta. En efecte, l'any 1814, un Goethe ja exalçat per les Muses llegeix, amb seixanta-cinc anys, el *Divan* de Hafiz (un dels grans noms de la poesia persa) en la traducció alemanya de l'orientalista Joseph von Hammer-Purgstall. I la sorpresa i la fascinació que li causa aquesta lectura el mouen a escriure pocs anys més tard aquest recull, en el qual el poeta ret honors, vers rere vers, als grans mestres de la poesia oriental. Qui hagi tingut la sort de llegir Sa'di, Khayyam, Rumi i, òbviament, l'esmentat Hafiz ja sap a què em refereixo.

El *Divan occidental-oriental* està dividit en 12 llibres o seccions, cada un dels quals porta el títol en persa i el títol en alemany.

En destaquen el 'Llibre del poeta', el 'Llibre de l'amor' i el 'Llibre de Suleika', no solament per la delicadesa i la sensibilitat fora mida que els versos exhibeixen, sinó també perquè alguns dels compositors germànics més universals (Schubert, Schumann, Strauss, etc.) en feren uns *Lieder* d'enorme bellesa.

Estic convençut que aquest *Divan*, que acaba d'arribar en català just dos-cents anys després d'haver-se publicat per primer cop a Alemanya, seduirà els lectors actuals com ha seduït, durant gairebé dos segles, els lectors d'arreu del món. A part de la seva vàlua poètica, que sembla indiscutible, jo afegiria, a tall de conclusió, uns mots encertadíssims del traductor al pròleg del volum, que fan d'allò més vigent –necessari, gosaria dir– aquest *Divan*: 'El respecte que hi ha per l'altre, pel que és culturalment distint, el converteix en un referent inevitable per a tots aquells que s'adonen que cada vegada que desapareix una cultura –i una llengua– no és res de què calgui alegrar-se ni res que mereixi ser celebrat, ans al contrari, és una catàstrofe que colpeja el món enter i que l'acosta més a la ruïna que, amb acerada perspicàcia, advertí Nietzsche: "El desert creix: ai d'aquell que alberga deserts!"'

Jordi Raventós, editor

HAMBURGUESES PETITES AMB PANETS DE LLAVORS

Una proposta tant per a petits com per a grans

Ingredients

- 8 panets rodons petits de llavors
- 400 g carn picada de vedella
- 1 ou
- 2 cebes
- 8 talls de pebrot vermell escalivat
- un grapat de pinyons
- unes gotes de conyac (opcional)
- 8 talls de formatge de fondre
- brots variats d'amanida

NEUS CUSCÓ

Posem la vedella picada en un bol amb sal i el rovell de l'ou. Si agrada, hi posem unes gotes de conyac, pebre negre, els pinyons i muntem les hamburgueses. Es posen a la paella amb una mica d'oli i es fregeixen a banda i banda a poc a poc.

Mentrestant, tallem la ceba a juliana i la sofregim fins que agafi el color transparent.

Obrim els panets pel mig i els torrem una mica.

I ja podem muntar els panets: primer la ceba, seguit de l'hamburguesa, a sobre el formatge de fondre i una tira de pebrot per a decorar. I tapem el panet.

Acompanyem els panets petits d'hamburguesa amb una mica d'amanida.

Una adrogueria de Badalona desmenteix una filtració del sumari contra els presos del 23-S

S'ha mort Palanca, personatge històric del conflicte de Tor

El govern andorrà paga els avortaments a l'estranger a través de la Seguretat Social

La JEC exclou Junqueras del 10-N

La Comissió Europea renya Josep Borrell per haver difós informació confidencial de Ponsatí